PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini Abb. postale I gruppo - Cena 35 lir

Leta XVI. - Št. 253 (4716)

TRST, sobota 22. oktobra 1960

Odstop avstrijske koalicijske vlade zaradi nesoglasij glede proračuna

Spor je nastal v zvezi z zahtevo socialistov za zvišanje pokojnin delavcem
Začela se bodo takoj pogajanja za sestavo nove koalicijske vlade

DUNAJ, 21. — Avstrijska vlada je danes odstopila po enotedenskih sestankih, na katerih so predstavniki obeh koalicijskih strank (socialistične in ljudske stranke) zaman skušali doseči sporazum o proračunu za prihodnje leto.

Sklep o ostavki je bil sprejet po zadnji seji ministrskega sveta nekaj po polnoči, na kateri so ministrih vladne koalicije ugotovili, da se ne morejo sporazumeti o proračunu za leto 1961. Proračun mora biti položen v uradu predsedstva poslanske zbornice deset tednov pred potekom leta. Raabova vlada je bila na oblasti od 16. julija 1959.

Uradno poročilo, ki so ga objavili kmalu po polnoči, pravi: «Vlada se je sestala danes opolnoči na izredni seji. Kancler Julius Raab je obveščen navzoče, da kljub enemu sedmim sestankov in velikih naporov obeh vladnih strank, nista uspeli izdelati proračuna za leto 1961 v roku, ki ga določa ustava. Vlada je zaradi tega prišla do sklepa, da zahteva od predsednika republike, naj razreši vlado njene naloge».

Domnevajo, da bosta obe stranki vladne koalicije začeli takoj pogajanja za sestavo nove vlade. Politični opazovalci na Dunaju menijo, da Raab morda ne bo pripravljen prevzeti spet mesto kancleja, ki ga zavzema od leta 1953.

V uradnih krogih se je zvedelo, da je glavni nesporazum nastal glede finansiranja načrta za zvišanje pokojnin delavcem. Socialisti bi hotели financirati zvišanje pokojnin starim delavcem z odgovarjajočim zvišanjem nekaterih neposrednih davkov. Ljudska stranka, ki bode ohraniti ravnotežje v proračunu, pa je skušala nadomestiti zvišanje, ki so ga zahtevali socialisti, s tem da bi zvišala dajatve za socialno skrbstvo.

Ker jim je ostalo še malo časa, so se voditelji obeh strank pogajali zadnja dva dni brez prestanka, tako da se je dvostrankarska mešana komisija sestala danes štirikrat. Na koncu, ko so ugotovili, da ne morejo najti kompromisa, je ministrski svet sklenil sporočiti ostavko.

Že v svojem nedeljskem govoru po radiu je Raab nakazal možnost ostavke, če ne bi uspeli doseči sporazuma med obema strankama vladne koalicije v roku, ki ga določa ustava, in ki poteče v soboto 22. oktobra.

Domnevajo, da bo Raab v soboto zjutraj odšel k predsedniku republike Schaerfu, da mu sporoči ostavko vlade.

SCHAERF

JULIUS RAAB

Nehru o Kongu in o mednarodnem položaju

NOVI DELHI, 21. — Nehru je na tiskovni konferenci kritiziral vlogo, ki jo je v Kongu prevzel polkovnik Mobutu. Izjavil je, da bi bilo treba spet sklicati kongoški parlament, da lahko razpravlja o položaju v deželi. Pripomnil je, da ni želeti, da bi OZN vsilila v Kongu rešitev s silo in je dodal, da je akcija Mobutuja nekaj povsem nenavadnega, ker je ta poklical nekatere študente in jim je rekel: «Vi ste vlada».

Glede OZN je Nehru izjavil, da bi bilo treba listino OZN revidirati. O razorožitvi je izjavil, da bi jo morali doseči v štirih letih, ker bi pozneje lahko bilo prepozno. Izjavil je, da se strinja s predlogom Hruščeva, naj bi prihodnje leto bilo izredno zasedanje skupščine OZN ob udeležbi državnih ali vladnih poglavarjev in na kateri bi razpravljali o razorožitvi.

Glede Laosa je Nehru izjavil, da bi ta država lahko postala «novi Kongo in tudi hujše». Sleherni poizkus, da se Laos pritegne v en ali drugi blok držav, bi lahko spremenil to državo v bojišče. Izrekel je priznanje predsedniku laoške vlade Suvani Fumi zaradi njegove akcije nasproti različnim silam, ki ga hočejo potisniti v to ali ono smer. Izrekel je upanje, da bo Suvana Fuma uspel vzpostaviti mir v Laosu, kajti če ne bi uspel, bi lahko nastal enak položaj kakor v Kongu in morda še hujši.

Nehru je sporočil tudi, da se bodo prihodnji mesec sestali v Rangunu indijski in kitajski predstavniki in nadaljevali pogajanja o obmejnem sporu.

Glede svojih razgovorov, ki jih je imel v Bonnu z Adenauerjem, je Nehru izjavil, da sta govorila «na splošno o miru in razorožitvi», in da je slabost v obravnavanju vprašanj «na splošno» v tem, da «obstaja veono sporazum na splošno». Toda težave začenjajo tedaj, ko se začenjajo obravnavati podrobnosti.

Glede OZN je izjavil, da ni mnenja, da je za sedaj izvedljiv predlog Hruščeva za tajništvo treh oseb namesto ene. Dal je razumeti, da je Indija zainteresirana, da bi dobila stalen sedež v Varnostnem svetu, ko je poudaril, da imajo afriško-azijske države vtis, da ne morejo dati čutiti svoje teže. Ko pa mu je bilo zadevno vprašanje naravnost postavljeno, ni odgovoril.

Nehru je zatem poudaril naslednje točke: Mednarodni položaj se je izboljšal samo zaradi tega, ker se večina ljudi sedaj zaveda resnosti položaja. Do razorožitve bi moralo priti v določenem času, in sicer ne več kakor štiri letih in po možnosti v dveh, da se prepreči, da bi številne druge države imele jedrsko orožje. Razorožitev in nadzorstvo bi morala potekati istočasno. Formoza ni velesila in zaradi tega Varnostni svet ni predstavniški organizem.

SZ ponovno obtožuje Hammarskjoelda da sabotira sklepe OZN glede Konga

V posebni izjavi pravi sovjetska delegacija, da tajnik in poveljstvo OZN nista popravila dosedanjih napak - Mobutu še dalje grozi - Preprečena aretacija predsednika parlamenta

NEW YORK, 21. — Sovjetska delegacija v OZN je objavila izjavo, ki jo je razdelila delegacijam OZN in v kateri ponavlja obtožbe proti Hammarskjoeldu v zvezi z njegovim delovanjem v Kongu. Izjava pravi, da ni nobenega dokaza, da Hammarskjoeld popravlja svoje napake, in da do sedaj ni tajnik podal točne slike o sedanjem položaju.

«Ni niti ene besede, nadaljuje izjava, o načinu, po katerem poveljstvo OZN in glavni tajnik Hammarskjoeld popravljata napake, ki sta jih napravila v Kongu, in zaradi katerih so ju razne države kritizirale, med katerimi tudi tiste, ki so poslale svoje čete v Kongo v skladu z resolucijo Varnostnega sveta»

Sovjetska izjava pravi tudi, da ni bila še končana evakuacija belgijskih čet in belgijskega osebja ter da prihajajo vesti, da se belgijski kolonialisti in predstavniki zahodnih držav vračajo v Kongo v vedno večjem številu pod zastavo OZN.

V zvezi s sporazumom med poveljstvom OZN in Combejem o razdelitvi obrambnih področij, poudarja izjava, da gre za nov korak po poti priznanja slamnate vlade Combeja, ki se upira zakoniti kongoški vladi. Poveljstvo OZN se trudi, da formalno utrdi razdelitev ozemlja Konga v interesu kolonialistov. Hkrati se v Kongu opaža povečana podrejenost poveljstva OZN državam članicam NATO.

Na koncu pravi sovjetska izjava, da se v Kongu nadaljuje sabotaža sklepov Varnostnega sveta, s čimer se položaj slabša in se s tem ogroža mir.

LEOPOLDVILLE, 21. — Poveljstvo Združenih narodov je danes zavrnilo zahteve v štirih točkah, ki jih je bil včeraj predložil Mobutu vojaškemu svetovalcu OZN. Te zahteve so bile: 1. Umik čet OZN iz skladišč orožja kongoške vojske v Leopoldvillu. 2. Mobutujeva vojska mora imeti možnost svobodnega uporabljanja orožja. 3. Pravica Mobutujeve vojske do uporabljanja letališča Ndjili za vojaški promet. 4. Dovoljenje za zvišanje števila Mobutujevih vojakov na letališču.

General Rikhye je včeraj izjavil, da so te zahteve nesprejemljive, toda Mobutu je odgovoril, da bo čakal na odgovor do danes opoldne.

Nocoj je predstavnik OZN sporočil, da bo mesto razdeljeno na 17 sektorjev, v katerih bodo patrulirale mešane patrulje vojakov Gane in Konga. Trije policijski komisarji bodo odgovarjali za vsak sektor. Tunizijski častnik Habib Hatab je bil imenovan za tehničnega svetovalca policijskih komisarjev. Mobutu je imel danes nov triurni razgovor s predstavnikoma OZN Dajalom in generalom Rickyejem. Po razgovoru je Mobutu zagrozil, da bo sprejel drakonske ukrepe, če pokrajinski guverner Kamitatu ne bo menjal svojega stališča.

Preteklo noč so vojaki Gane v Leopoldvillu preprečili aretacijo predsednika poslanske zbornice Kasonga, ki je naklonjen Lumumbi. Ob treh zjutraj so štiri Mobutujevi agenti v civilu nenadoma prišli, da Kasongo aretirajo. Toda ta, ki je bil o tem prej obveščen, je zahteval zaščito dveh vojakov Gane. Ta dva sta z nasajenimi bajoneti odstranila policijske agente. Ta Mobutujev poizkus aretacije predsednika poslanske zbornice je verjetno v zvezi z načrti o pripravah za zasedanje parlamenta, na katerem bo skušal Mobutu umetno ustvariti večino zase, s tem da prej onemogoči dejansko večino. Na ta način bi hotel dati, kakor že rečeno, videz ustavne podlage svojemu delovanju.

Combe pa je zahteval danes odpoklic najvišjega predstavnika OZN v Katangi Berendsena, katerega obtožuje, da je soodgovoren za ravnanje etiopskih čet, ki so vključene v sile OZN in s katerimi ni Combe zadovoljen. Combe je prebral časnikarjem izjavo, v kateri trdi, da je vzrok zahteve za odstranitev Berendsena in dela članov njegovega vojaškega poveljstva v dejstvu, da ni «mogoče pošteno delati z njimi». Combe trdi, da je prebivalstvo pripeljalo opazovalce OZN «da prisostvujejo plenitvam in izsiljevanjem etiopskih čet med neredi». Combe trdi, da so etiopski vojaki sodelovali s pripadniki plemena Baluda v več kakor enem primeru.

Berendsen pa je izjavil, da so obtožbe Combeja proti četam OZN brez vsake podlage. Danes si je Berendsen skupno s Combejevim notranjim ministrom Munongom ogledal kraje v Kabalu, kjer je prišlo do neredov. Munongo je dejal, da etiopske čete «nimajo poklicne vesti» in «hočejo živeti kakor majhni princi».

Berendsen je izjavil tudi, da so v ponedeljek, prvi dan ko so na podlagi novega sporazuma čete OZN prevzele vso odgovornost nad nekaterimi področji, in tudi nad Kabalo, preprečile napad, ki bi prav gotovo lahko imel krvave posledice. Izrekel je mnenje, da bodo čete OZN v zelo kratkem času dokončale svojo pomirjevalno akcijo. Combe je poslal danes Berendsenu pismo, s katerim mu sporoča, da ne more dati dovoljenja, da bi čete OZN imele v Elisabethvillu parado v ponedeljek, na dan dneva OZN. Combe trdi, da «prebivalstvo Katange ne gleda z naklonjenostjo vojakov OZN». V svojem pismu grozi Combe z neredi, če bi OZN organizirala parado.

Italija za morebitno razširitev odbora desetorice o razorožitvi

Kubanski delegat je včeraj podprl Avstrijo glede Južne Tirolske - Ameriška začasna resolucija o Afriki

NEW YORK, 21. — V političnem odboru se je danes nadaljevala razprava o razorožitvi. Govoril je samo italijanski delegat Martino, ki je obtožil sovjetsko zvezo, da je kriva preprečitve dela odbora desetorice in je v celoti podprl zadnjo stališče glede razorožitve. Zagovarjal je tezo o ohranitvi ravnotežja sil med protem v zvezi z razoroževanja in je s poudarkom, naj bi se razorožitev začela z ukinitvijo zahodnih vojnišč na tujih ozemljih.

Ugotovil je zatem, da je bivši delo v Ženevi negativno, pripomnil pa je: «Vendarle je v Ženevi prišlo do nekaterih podobnosti stališč in spričo dejstva, da oba razorožitvena sporazuma stremita po splošni in popolni razorožitvi, se lahko v Ženevi, da bi obnovljeni razgovori in obnovljeno skupno proučevanje načrtov lahko pripeljali do kakršnega koli novega sporazuma. Pripomnil je, da je večina v skupščini priporočala, naj se ne zaneslo tudi morebitni omejitev sporazumi o razorožitvi, ki bi lahko dali kisika težkemu političnemu ozračju.

Zatem je obrazložil italijansko stališče, ki je: «Naravni okvir za obnovitev pogajanj v odbor desetorice, toda z italijanske strani ostanemo odprti tudi eventualnim drugim predlogom, ki bi olajšale obnovitev pogajanj, kakor je na primer vključitev nekaterih predstavnikov nevezanih držav, ki bi lih svobodno izbrale različne regionalne skupine skupine.»

Na koncu je Martino poudarila obrazložil zahodno resolucijo, ki jo je razen ZDA in Velike Britanije podpisala tudi Italija. Razprava se bo nadaljevala v ponedeljek.

V posebnem političnem odboru se je nadaljevala razprava o Južni Tirolski. Danes je govorili samo štirje delegati. Predstavnik Kube je podprl avstrijsko tezo. Predstavnik Liberije je sicer poudaril, da je vprašanje politično, vendar se je izrekel proti avstrijski resoluciji. Predstavnika Anglije in Bolivije pa sta v celoti podprla italijansko tezo.

Predstavnik Kube je izjavil, da dejstvo, da se zadeva obravnava pod naslovom «Manjšine nemškega jezika v bocenski pokrajini» in da je Avstrija sprejela ta naziv, ne pomeni mnogo, ker je morala Avstrija privoliti v koncesije, zato da doseže razpravo o tej zadevi.

Kubanski delegat je poudaril, da je zadeva od vsega svojega začetka politična. Dodaj je, da mirovna pogodba, ki je začrtala meje po prvi vojni, ni bila v skladu s štirinajstimi točkami ameriškega predsednika Wilsona. Pripomnil je, da je tudi poznejši sporazum Gruber-De Gasperi ustvaril nove spore. Ugotovil je, da večina delegacij sprejema italijansko tezo, da je spor pravnega značaja, in podpira, naj se zadeva predloži mednarodnemu sodišču. Kubanska delegacija pa želi «iti počasneje» spričo političnih plati zadeve. Po njegovem mnenju bi predložitev zadeve sodišču v Haagu pomenilo izogniti se njeni rešitvi in «postaviti vseh nas v položaj Ponzija Pilata». Skupščina OZN bi morala priznati vsaj obstoj spora in pozvati na nadaljevanje dvostranskih pogajanj. Na vsak način bi bila velika napaka ne podpreti kakršno koli resolucijo. Na koncu je dejal, da Italija zgrešeno tolmači pariške sporazume in v praksi ne izvaja duha in smotrov teh sporazumov. Po tem govoru je bilo nadaljevanje razprave odloženo na ponedeljek zjutraj.

Afganistan, Indonezija in Ciper so baje prevzeli nalogo predložiti kompromisno resolucija, da se prepreči, da bi zadeva prišla pred mednarodno sodišče.

V upravnem in proračunskem odboru je češkoslovaški predstavnik izjavil, da CSR ne misli finančno sodelovati pri delu Združenih narodov v Kongu. Po njegovem mnenju se sredstva OZN v Kongu dajejo na razpolago «imperialističnim slamnatim možem, ki delujejo za zrušitev zakonite kongoške vlade». Češkoslovaška noče imeti nič skupnega «s temi umazanimi dejanji». Delegat je zatem obtožil Hammarskjoelda, da služi zahodnim interesom in da pri svojem vsakodnevnem delu deluje nesposobno.

Ameriška vlada je predložila začasen načrt resolucije, s katero poziva vse države, naj spoštujejo pravico afriških narodov, da si izberejo svoj način življenja in da same odločajo o sistemu, po katerem hameravajo živeti.

Resolucija poziva vse države, naj se vzdržijo neposredne ali posredne vmešavanja v notranje zadeve afriških držav «s prevratom, silo, propagando ali s katerim koli drugim sredstvom».

Resolucija omenja tudi načrte za gospodarsko pomoč afriškim državam, ki so nedavno postale neodvisne.

Ameriški delegat Wadsworth je izjavil, da njegova delegacija upa, da bo s posvetovanjem z drugimi državami članicami dosegel sporazum za predložitev skupne resolucije, ki naj zamenja začasni načrt.

Pred parlamentom FLRJ

Predlog zakona o svobodi tiska in obveščevanja

BEOGRAD, 21. — Odbor za organizacijo oblasti in upravo v zvezni skupščini je sprejel danes nov predlog zakona, o katerem bo razpravljal na prihodnji seji zvezne skupščine. Novi zakonski predlog vnaša kot osnovno načelo svobodo tiska in obveščanja. Po zakonskem predlogu ima vsak državljan pravico do svobodnega izražanja svojega mišljenja ter obdelovanja in širjenja informacij in ustanavljati ustanove, ki odgovarjajo tem smotrom. Državljan ima prav tako zajamčeno pravico javnega odgovora na vsak neodgovorni napad.

Zakonski predlog predvideva uvedbo cenzure samo v primeru mobilizacije in vojne. Prepovedano pa bo vsako povzročanje škode «vzdrževanju in razvoju prijateljskih odnosov Jugoslavije z drugimi državami», nadalje žalitev narodov Jugoslavije in njihovih zastopnikov, drugih narodov, njihovih voditeljev in diplomatskih zastopnikov.

Najbolj pričakovana tiskovna konferenca je bila Nennijeva

Pomen avtonomne pobude PSI je, pomagati laičnim demokratičnim silam in sami KD, da se osvobodijo klerofašistične hipoteke

Tako je poudaril Nenni in glede zunanje politike izjavil: «Naše geslo je: Italija naj bo prijateljica vseh in sužnja nikomur»
Jasno stališče PSI do «komunistične smrtne nevarnosti»

(Od našega dopisnika)

RIM, 21. — Brez dvoma je bila izmed vseh tiskovnih konferenc političnih voditeljev v tej predvolilni kampanji, najbolj nestrpno pričakovana sinočnja tiskovna konferenca generalnega tajnika Italijanske socialistične stranke, Pietra Nennija. Nestrpnost in tudi radovednost sta bili razumljivi spričo nenehne izpostavljenosti napadom sedanjega vodstva PSI z Nennijem na čelu z vseh strani: z desnice, z levice in s centra, pa tudi spričo hudih kritik levega krila same stranke.

Nenni je v precejšnji meri vse nestrpneže in radovedneže zadovoljil, najprej s svojo četrturno jedrnato razlago volilnega programa in z obrazložitvijo smotrov svoje stranke, ki si jih je postavila že pred šestimi leti na svojem kongresu v Turinu, kakor tudi glede zunanje politike.

V jedro vprašanja, kaj pomeni avtonomija socialistične stranke, je Nenni zadel, ko je najprej izjavil, da o obnovi ljudske fronte kot zavezništva komunistov in socialistov, nima smisla govoriti, ker je taka fronta dokončno preživela, ter da prav tako nima smisla govoriti o korakih nazaj na poti avtonomije. Za samo avtonomijo PSI pa je izjavil:

«Naša avtonomija ni prav nič prizadeta s krajevnimi sporazumi, kjer so skupne koristi istovetne. Nov pomen naše samostojne pobude pa ima svoj prirodni razvoj v obvezi, pomagati laičnim demokratičnim silam in sami krščanski demokraciji, da se osvobodijo klerofašistične hipoteke. Gre za ustvaritev novega in zdravega demokratičnega položaja v deželni vladi Sicilije, v deželni vladi Visokega Poadižja, kjer žanjemo z nepravičnim avstrijskim korakom pred OZN posledice zavezništva Krščanske demokracije s *Volkspartei* in s fašisti. Gre za ustvarjanje novega položaja v Rimu in v vseh občinah, kjer krščanska demokracija sodeluje v bloku s skrajno desnico. S takim ravnanjem je mogoče spremeniti vse politične perspektive dežele. Ne gre torej za popuščanje katere koli vrste, temveč za zavest naše demokratične odgovornosti.»

Poudaril je nato, da se PSI bori za poraz desnice, «ki je skušala spraviti državo v avtoritarno pustolovščino, katero je v juliju mesecu premagal upor vsedržavne protifašistične zavesti in ljudska akcija». Toda desnica se ni odrekla svojim ciljem in ponovno jo bomo imeli pred seboj tudi po volitvah, «če ne bo premagana s tem, da se likvidirajo vse centristične dvoumnosti, če se ne bodo odvzeli glasovi in oblast krščanski demokraciji, v kateri ima prav desnica svoje glavne oblastvene položaje».

PIETRO NENNI

Nenni je nato dejal, da prav zaradi teh političnih nalog napadajo socialistično stranko z desnice, s centra in z levice. Pri tem je še posebej zbodel socialdemokrate, (in posredno tudi na včerajšnje Saragatovo bahanje o njegovi pomoči PSI za dosego avtonomije) pikro pripomnil, da je bil njihov «edini pomembni prispevek k demokratični socialistični stvari ta, da so povzročili socialistom izgubo prvega mesta med delavskimi strankami, ki so si ga priborili leta 1946». To so socialdemokrati storili, ko so na znanem socialističnem kongresu v palači Barberini leta 1947 izstopili iz socialistične stranke ter na ta način povzročili, «da je samostojna pobuda socialistov danes mnogo težavnejša».

Ko je govoril na kratko o zunanji politiki, je Nenni dejal: «Naše geslo je: «Italija naj bo prijateljica vseh, sužnja pa nikomur». Dodal je, da mora Italija najti v miru pogoje za svoj ugled in za varnost svojih meja. Zaradi tega se PSI vztrajno bori za politiko pomiritve.

V začetku svjoega govora je na kratko obrazložil socialistični volilni program: Demokratični razvoj življenja v državi, spoštovanje svoboščin za vse, jamstvo dela za vse, sole za vse, sistem socialnega zavarovanja in pokojnin, ki bo zajamčil delavstvu in vsem državljanom varno življenje, odstranitev gospodarskih in socialnih razlik med Severom in Jugom, med mestom in deželo.

Ko je nato obrazložil politiko svoje stranke v zadnjih dveh letih, in je poudaril, da so se parlamentarci PSI vzdržali glasovanja ob zaupnici za sedanjo vlado, ter jo smatrajo za prehodno, z nalogo, da izvede volitve, kateri mora slediti nova večina in vlada, «ki jo bo označeval program obnove». Seveda ni pozabil omeniti, da je tudi njegova zasluga, da je prišlo do televizijskih tiskovnih konferenc.

Ko so nato sledila vprašanja novinarjev, se je pokazalo, da je bil ne samo najbolj piker, temveč tudi nadvse strupen prav predstavnik Saragatovega socialdemokratskega glasila, ki je precej nesramno izkoristil tiskovno konferenco s čitanjem neke protikomunistične izjave socialdemokratske Internacionale, tako da ga je moral celo vodja konference dvakrat ali trikrat prekiniti. V bistvu je socialdemokratski novinar vprašal Nennija, zakaj ne obsoja komunizma tako kot obsoja fašizem. Nenni je odgovoril, da je v svojih govorih, zlasti pa v nedavnem govoru v Macerati hotel ugotoviti «zgodovinsko resnico, ki ima v Italiji absolutno vrednost»: v zadnjih sto letih italijanske zgodovine so se nerehno vodile borbe med levico in desnico. «Ne postavljam vprašanja, ali predstavlja komunizem v svetovnem okviru nevarnost v odnosu do gospodarskega, socialnega in teritorialnega *statusa quo*. Tajnika krščanske demokracije sem hotel opozoriti na naslednje stvarno stanje: poskus mobilizacije italijanskega javnega mnenja proti domnevni nevarnosti levice pomeni pačiti zgodovinsko resnico, kajti preteklo je komaj nekaj tednov od julijskih dogodkov, ki so nas postavili pred realno nevarnost, ki grozi naši deželi». Nato je Nenni poudaril, da italijanski socialisti niso nikoli pristali na izenačenje fašistične nevarnosti s komunistično, kajti to predstavlja v zgodovinskem okviru nedopustno potvarjanje.

Na neumno vprašanje nekega fašističnega novinarja, ali bi med genovskimi dogodki Nenni ukazal partizanom streljati na fašiste, če ne bi imeli fašisti tedaj «čuta odgovornosti», je Nenni potrpežljivo obrazložil tudi vsem novim in starim fašistom, ki so ga poslušali po vsej Italiji, da je bil osnovni razlog ljudske vstaje v juliju poskus Tambronijeve vlade vključiti v vodstvo države fašistično stranko in s tem porušiti vse tiste vrednote, ki jih je rodilo uporniško gibanje. To je bil torej glavni vzrok vstaje, ne pa toliko kongres fašistične MSI sam po sebi. Nenni je še dodal, da če bi šlo za preizkušanje sile med antifašisti in fašisti, potem ne bi bilo potrebno dvajset let kot nekoč, temveč niti dvajset dni niti dvajset ur, ampak le nekaj minut «za ureditev te zadeve».

Značilen je bil tudi Nennijev odgovor na vprašanje ali bo PSI po volitvah v Florenci, Benetkah, Genovi in drugod sestavila občinske odbore s komunisti, pa čeprav bi imela dovolj glasov, da bi jih sestavila s kako drugo stranko. Nenni je odgovoril, da si bo v tem primeru njegova stranka pridržala možnost proučitve položaja in nato dokončno sklepala, kar pomeni, da si je pridržal popolno pravico samostojnega odločanja.

V odgovor na vprašanje zastopnika glasila KPI je Nenni povedal, kako slabe izkušnje ima PSI z dosedanjimi poskusi sodelovanja z demokristjani v občinskih upravah ter predvsem navedel primer Agrigenta, kjer je tak poskus propadel zaradi napadov najboj reakcionarne klerikalne desnice.

Nenni je moral nato ponovno odgovoriti na vprašanje v zvezi z «komunistično nevarnostjo» nekemu drugemu novinarju. Tokrat je bil odgovor še bolj prepričljiv in Nenni je z njim dokazal, da se je vsekakor dvignil nad pikrost prejšnjega vprašanja predstavnika KPI. Dejal je, da ima KPI danes za seboj precejšnje sile, ki so bile v letih 1943, 194, in 1945 prav gotovo še večje; tedaj je KPI «odkrito igrala karto obnove demokratičnega in nacionalnega sožitja». «To je odgovor zgodovine in ker veljajo samo odgovori zgodovine, spada vse ostalo v področje hipotez, ki imajo lahko kako podlago, toda ostajajo vedno le hipoteze».

Nekemu novinarju, ki ga je vprašal, ali je potrebno posredovanje socialnih demokratov med krščansko demokracijo in PSI, je Nenni odgovoril negativno in dodal: «Po drugi strani pa ni prav nič pravilno trditi, da postavljamo kot pogoj pogajanj za sporazum s KD, da mora biti podobno pogajanje, podoben pogoj s KPI. Značilnost naše avtonomije je v bistvu naslednja: da zahtevamo zase možnost sprejemanja tistih sklepov, ki jih smatramo kot najbolj ustrezne za interese delavstva. Seveda se zavedam, da odgovor te vrste ne bo odstranil dvomov, ki jih mnogi gojijo. Hotel bi samo, da bi se prepričali v popolno dobro vero, s katero obravnavamo ta vprašanja, pri čemer se lahko zmotimo, kar se pač dogaja ljudem, toda pri tem nas vodi dvojni čut naše odgovornosti do delavcev in do demokracije.»

A. P.

—«»—

Incident v Bonnu

BONN, 21. — Sovjetski poslanik v Bonnu Smirnov je bil danes izgnan iz dvorane, v kateri je «Združenje Nemčija - Afrika» organiziralo zborovanje, na katerem so bili navzoči predstavniki dvajsetih afriških držav. Smirnov je protestiral, ko je minister za gospodarstvo Erhard v svojem govoru napadel Sovjetsko zvezo in dejal, da je «sovjetski imperializem najhujša oblika kolonializma». Smirnova so s silo odpeljali iz dvorane.

Zvečer je tiskovni nrad zvezne vlade uradno sporočilo, da je minister za zvezne zadeve von Merkatz obiskal Smirnova in mu v imenu Adenauerja izrazil obžalovanje zaradi incidenta.

—«»—

Proučevanje zakona o slovenskem uradnem jeziku na Koroškem

DUNAJ, 21. — Ustavni odbor avstrijskega parlamenta je imenoval poseben pododbor za proučevanje predloga zakona o uvedbi slovenščine kot uradnega jezika na našem področju. Zakonski predlog je na dnevnem redu jesenskega zasedanja parlamenta. Slovensko prebivalstvo na Koroškem je sprejelo ta predlog z zadovoljstvom, ker bi njegovo izvajanje zagotovilo eno od važnih pravic slovenskega prebivalstva in izpolnila obveznosti, ki jih je Avstrija prevzela z avstrijsko državno pogodbo. Toda slovenske organizacije so istočasno izjavile, da ne soglašajo z določilom, ki predvideva, da se bodo šele s posebnim zakonom določila področja, na katerih bo slovenščina priznana kot uraden jezik. Zastopniki slovenske organizacije bodo poslali parlamentarnemu pododboru zadevne konkretne pripombe.

Polni protislovij de Gaullovi govori glede rešitve alžirskega vprašanja

V glavnem ponavlja dosedanje stališče nepopustljivosti
Številni pozivi Francozom na «narodno enotnost» - Demonstracije v Parizu proti vojni v Alžiriji

BRIANCON, 21. — General de Gaulle je davi govoril v Brianconu, kjer se je ustavil med svojim potovanjem po jugovzhodni Franciji. Ponovno je pozval Francoze na «narodno enotnost». «Potrebno je načeti velike naloge, ki so pred nami, bodisi da gre za prenehanje alžirske drame, ali pa da pripeljemo Alžirce do svobodne izbire njih usode in jim pozneje pomagamo v njihovem razvoju, ali pa da gre za organiziranje naše obrambe, da bomo razpolagali z modernimi «ustrahovalnimi» sredstvi, ki se upravičeno imenujejo jedrska,» je dejal predsednik.

«Prispevati moramo tudi h graditvi Evrope in doseči, da bosta stari svet in novi svet na obeh straneh Atlantika zaveznika in združena za obrambo svobodnega sveta. Zato je potrebna narodna enotnost.»

V poznejšem govoru v Brianconu je de Gaulle ponovno pozival na enotnost in je glede Alžirije ponovil, da temelji politika francoske vlade na «alžirski Alžiriji». Dodal je: «Kar se tiče tega, kaj je potrebno storiti, da se pospeši mir, ki ga je Francija ponudila, ste lahko gotovi, da bomo to storili in da že delamo razumno zavedajoč se naših dolžnosti, z liberalizmom in odločnostjo.»

Ponovil je, da je potrebno organizirati evropsko sodelovanje in razširiti atlantsko zavezništvo, da bo zajemalo obveznost glede vsega sveta.

Odpotoval je nato v Embrum, kjer je spet govoril in je prvikrat omenil možnost referenduma. Ko je poudaril potrebo enotnosti in opozoril tiste, ki «sprejemajo pobudo za razcepitev dežele», je dejal: «Na dan, ko bi dežela pozvali, naj izreče svojo sodbo, bi presodila, kakor je potrebno.»

Govoril je tudi o vlogi, ki bi jo morala Francija imeti v Afriki, in izjavil: «Francija mora imeti svojo vlogo posebno v Afriki, kjer je osamosvojila štirinajst novih republik in kjer vodi Alžirijo k njeni usodi, ki je v alžirski Alžiriji. Mir je pred vrati in zadostovalo bi malenkost, da se uresniči. Toda morda ta malenkost se na žalost istoveti z ambicijo neke skupine, ki ji pomagajo totalitarci.»

De Gaulle je govoril tudi pred župani alpskega departmaja, ki so se zbrali v Gapu. Izjavil je, da boji v Alžiriji pojemajo po svoji moči ter da bodo vedno šibkejši «zaradi naporov vojske». Toda to ne pomeni, da je vprašanje rešeno za prihodnost, ker ni dovolj zmagati na bojišču. Izjavil je zatem, da teza o «francoski Alžiriji» ni v skladu s starnostjo, ker Alžirci niso «niti Lorenci niti Bretonci». Potrebno je «prejeti na znanje stvarnost in opustiti sleherno utvaro, ki je sedaj zastarela. Dodal pa je, da se ne more sprejeti niti rešitev o opustitvi Alžirije. «To bi pomenilo zmedo, «ker bi Evropejci in v veliki meri muslimani zapustili deželo in ker konec koncev Alžirija ne more živeti brez Francije». Dodal je: «Ne smejo se prisiliti Alžirci proti njih volji. Lahko izbirajo svojo usodo in potrebno je, da se to zgodi v redu in miru. Potrebno je prenehati z umori, drugače ne bo mogoče glasovati v ozračju iskrenosti.»

Takoj nato pa je izjavil, da ne bo nikoli sprejel zahtev «vpornikov» in njihove začasne vlade, ki naj bi jih v naprej priznali za predstavnike Alžirije. Ponovil je, da mora Alžirija sama odločati o svoji usodi. Toda je takoj padel v protislovje, ko je omenil sektorje, na katerih bi nova Alžirija morala biti povezana s Francijo, t. j. na denarnem, obrambnem, šolskem in veliki meri upravnem sektorju.

Enake koncepcije je de Gaulle obrazložil zvečer v Dignu in pozval na ustavitev bojev.

Današnji «France Soir» piše, da po mnenju krogov blizu de Gaulla bo general zavzel takoj po glasovanju v OZN v začetku prihodnjega leta naslednje smernice glede Alžirije: 1. Povabilo alžirski osvobodilni fronti na obnovitev pogajanj za ustavitev sovražnosti v boljših pogojih priprave kakor v Melunu. V ta namen bi de Gaulle sprejel tudi posredovanje držav francoske skupnosti. 2. V Alžiriji bi postavili vlado ali «vladni svet» (začasen», ki bi se naslanjal na skupščino (ki bi bila tudi začasna); to skupščino pa bi sestavljali člani «komisij izvoljenih», ki že sedaj obstajajo v Alžiriji in ki jih sestavljajo francoski priseljenci in domači kolaboracionisti.

Iz Tunisa poročajo, da se je predsednik alžirske vlade Abas sestal danes s tunizijskim predsednikom Burgibo. Po razgovoru je Ferhat Abas izjavil, da je Burgibi obrazložil svoje potovanje v Moskvo in Peking ter sprejem, ki ga je bil tam kaj deležen. «Predsednik Burgiba pa je poudaril svojo odločenost podpirati z vsemi sredstvi, ki jih ima na razpolago alžirsko ljudstvo v borbi za neodvisnost Alžirije,» je zaključil Abas.

Nocoj je bilo v Parizu več demonstracij proti vojni v Alžiriji. Policijski prefekt je prepovedal vse demonstracije po ulicah in vse jutrišnje demonstracije v Nancyju.

Vreme včeraj: najvišja temperatura 17.2, najnižja 13.2, ob 19. uri 15.7, zračni tlak 1008,3, narahla, veter 6 km severovzhodnik, vlage 73 odst., padavine 21,3 mm, nebo 9 desetin oblačno, morje razburkano, temperatura morja 17.7 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, SOBOTA, 22. oktobra
Zorislava
Sonce vzide ob 6.30 in zatone ob 17.08. Dolžina dneva 10.38. Luna vzide ob 8.26 in zatone ob 18.44
Jutri, NEDELJA, 23. oktobra
Severin

Slovenščina na Trgu Unità na sestanku odbora za volilno premirje

KD v mestu proti Slovencem na deželi pa se jim prilizuje

Odločno stališče v obrambi slovenskih pravic tov. Bortola Petronia, ki je predsedoval seji - Tudi socialdemokrati so se pridružili demokristjanom, fašistom in drugim desničarjem v gonji proti Slovencem - „Nevtralnost" Tollojeve skupine

Včeraj se je vršila redna seja tržaškega odbora za volilno premirje. Čeprav na zadnji seji ni bilo še vneseno v dnevni red vprašanje volilnega zborovanja, ki ga namerava prirediti na Trgu Unità KPI in na katerem naj bi nastopil tudi slovenski govornik, vendar je prav to vprašanje stopilo v ospredje. Demokristjanski predstavnik bi bil sicer hotel, da bi se o njem najprej razpravljalo, vendar pa predsednik ni pristal na to zahtevo. Zato je odbor najprej razpravljal o vseh vprašanjih, ki so bila že vključena v dnevni red ter šele nato prešel na vprašanje komunističnega zborovanja.

V tej zvezi je demokristjanski predstavnik predložil odboru resolucijo, v kateri se poziva KPI, da se odreče svoji nameri. V obrazložitvi resolucije je demokristjanski predstavnik dejal, da imajo kristjani smatrajo za neumestnega, ker bi lahko povzročil incidente. Jasno pa je vsakomur, ki zasleduje demokristjansko politiko, da so najvplivnejši ljudje v vrstah KD prenapeti šovinisti, ki se niso nikoli zavzeli za slovenske narodne pravice. Če danes zavzemajo v tem vprašanju navidezno različno stališče od desnice, delajo tako samo, da bi preslepili nekatere slovenske volivce. Dejansko pa njihovo stališče pomeni isto kot desničarsko, to se pravi, da je povsem odklonilno.

V nadaljevanju debate je govoril tudi predstavnik Tržaške unije, ki je dejal sicer, da imajo Slovenci pravico, da govorijo povsod, vendar pa je menil, da bi tako volilno zborovanje na Trgu Unità lahko povzročilo nerede. Zato je izjavil, da ne bo podprl nobenega stališča, temveč bo ostal nevtralen. Socialistični predstavnik se je zavzel za pravico Slovencev, da govorijo v svojem jeziku povsod, a je izjavil, da ni pooblaščen razpravljati v tej zvezi, ker dnevni red seje ni predvideval te razprave.

Takoj nato je prišlo ponovno do žolčnih izpadov s strani republikanskega predstavnika, ki je med drugim omenil «štirideset dni» ob osvoboditvi Trsta. Predstavnik Neodvisne socialistične zveze, tov. Petronio, ki je predsedoval seji, mu je odgovoril, da razume, da so se nekateri izmed prisotnih počutili slabo za časa «štiridesetih dni», da pa vsi od kraja pozabljajo, da je v naših krajih vladal najhujši teror celih 25 let. Po tej ugotovitvi je strupena napadalnost nacionalističnih predstavnikov nekoliko popustila.

Tovariš Petronio je s svoje strani trdil, da imajo Slovenci pravico, da govorijo povsod, in sicer iz človečanskih in političnih razlogov. Njegovi izjavi se je pridružil tudi predstavnik SDZ, ki je z druge strani obtožil desničarske in šovinistične stranke, da je v preteklosti prišlo do incidentov samo zato, ker so jih one same organizirale.

Po razpravi ni odbor za premirje sprejel nobenega soglasnega sklepa o tej zadevi. V zapisnik so vnesli izjavo predstavnika PLI, ki so jo podprle že omenjene stranke in ki zvrača na KPI odgovornost za morebitne incidente. Prav tako so vnesli v zapisnik oster protest NSZ, KPI in SDZ proti stališču PLI in somišljenikov.

V začetku seje je predsedstvo sporočilo, da bo občina postavila tri stalne govorniške odre na treh trgih, ter da bo morala vsaka stranka plačati 4000 lir SIAE za avtorske pravice. Odbor je nadalje razporedil volilna zborovanja od ponedeljka do vključno četrtka. Sporazumeli so se tudi o vprašanju transparentov.

V zvezi z gonjo šovinističnih krogov proti nastopu slovenskega govornika na Trgu Unità, je KPI objavila poročilo, v katerem obsoja poskus reakcionarnih krogov, da bi razburili duhove, poostrili sovraštvo in nestrpnost med tukajšnjim prebivalstvom ter istočasno dajali pobudo za kršitev ustavnih pravic na škodo slovenske manjšine s strani oblasti, kot se je to zgodilo že pri prejšnjih volitvah. Zato se federacija KPI obrača «na politične, sindikalne in kulturne organizacije in gibanja, ki so za spoštovanje republiške ustave» ter jih vabi «naj zavrnejo to protislovensko in šovinistično gonjo ter naj se zavzamejo za to, da bo zajamčena pravica manjšine in da bo ta lahko uporabljala svoj jezik povsem nemoteno in brez absurdnih omejitev in diskriminacij».

Danes zapade zakonski rok, ki nalaga občinam, da objavijo lepake s seznami kandidatov vseh kandidatnih list z ustreznimi volilnimi znaki. Zvedeli smo, da so podeželske občine poskrbele za tiskanje lepakov v italijanščini, medtem ko je skrb za lepake v slovenščini prevzela prefektura. Te lepake so menda že včeraj poslali na razne občine, a kakor vse kaže, so pisani v neki nemogoči slovenščini in po vrhu tega nosijo nazive občin izključno v italijanski obliki. Ne vemo še, kaj bodo ukrenila prizadeta županstva, je pa dejstvo, da bi morale odgovorne oblasti, če že prevzamejo take obveznosti, poskrbeti, da se objavljajo uradni lepaki v dostojni slovenščini. Ker verjetno ne razpolagajo z uradniki, ki bi bili vešči slovenskega jezika, naj si jih priskrbijo in še prav posebno naj se držijo določil londonskega sporazuma glede imenoslovja slovenskih vasi.

Volilna zborovanja Neodvisne socialistične zveze

USI-NSZ

DANES — SOBOTA
ob 18 v Gročani — govoril bo Josip Pečenko
ob 18.30 v Colu — govoril bo Jože Dekleva
ob 19.30 v Vel. Repnu — govoril bo Jože Dekleva
ob 19.30 v Ricmanjih — govoril bo Bogo Samsa

JUTRI — NEDELJA
ob 11 v Bazovici (pri cerkvi) — govoril bo Jože Dekleva
ob 11 v Trebčah (na trgu) — govorila bosta Josip Pečenko in Eugenio Laurenti

Sestanki NSZ

Danes ob 20. uri bo sestanek članov in somišljenikov NSZ v Saležu
ob 20.30 bo sestanek v Sempolaju

Volilna kampanja Neodvisne socialistične zveze

Važna kmetijska vprašanja na včerajšnjih zborovanjih NSZ

V Samotorci in Saležu je sinoči govoril inž. Josip Pečenko kandidat Neodvisne socialistične veze za devinsko-nabrežinsko volilno okrožje. Zlasti v Saležu se je pred mikrofonom zbralo precejšnje število vaščanov, ki so z zanimanjem sledili izvajanju govornika.

Inž. Pečenko je svoj govor razdelil na dva dela: najprej je govoril o občinskih volitvah, pri čemer je poudaril pomen uveljavitve Liste demokratične enotnosti zlasti ob letošnjih volitvah, ko v občini nastopa tudi krščanska demokracija. V drugem delu pa je govoril predvsem o splošnih problemih Trsta in njegovega področja, pri čemer je polemiziral s Krščansko demokracijo, indipendentisti ter s «Slovensko listo». Med konkretnimi vprašanji, ki jih je obravnaval, se je govornik se posebej dotaknil vprašanja kmetijstva. Ugotovil je, da se kmetijstvo na našem področju kljub raznim državnim prispevkom ni premaknilo z mrtve točke in da je tudi na področju kmetijstva velika kriza. S takimi državnimi prispevki, kot jih nudi država danes, tega vprašanja ne bo mogoče rešiti in bi bil zato nujno potreben temeljit poseg za izboljšanje vseh kmetijskih panog. Tudi pokrajinska uprava bi morala kmetijstvu posvečati večjo pozornost, če drugače ne, z raznimi pobudami in pritiskom na pristojne oblasti.

NSZ je priredila včeraj tudi dve volilni zborovanju v Zgoniku in Malem Repnu, kjer je govoril tov. Drago Pahor.

—«»—

Občni zbor Društva slovenskih srednješolcev

Društvo slovenskih srednješolcev bo imelo jutri 23. t. m. ob 10. uri v Ulici Montecchi 6, v prostorih prosvetnega društva «Ivan Cankar», svoj redni letni občni zbor.

Vljudno vabljeni vsi dijaki.

—«»—

«Vojni muzej» v likvidaciji

V Trstu so oklicali precej izvirno dražbo. Da bi lahko plačal svoje dolgove, je dal prof. Henriquez na dražbo havbico kalibra 305/17, težak tank, mornariški top 03/53 ter dva podstavka za havbico. Stvar je v zvezi z «vojnim muzejem», ki si ga je leta 1945 omislil pri Sv. Vidu prof. Henriquez. Takrat je skusal zbrati vse najbolj zanimive vojne ostanke na tržaškem področju in tudi iz drugih držav. Njegova pobuda pa je naletela na denarne težkoče. Zaradi tega je moral prof. Henriquez v naslednjih letih dražiti in prodati razno staro orožje kot železne razbitine. Sedaj se bo moral vneti zbiralec ločiti od skoraj vseh svojih zadnjih zanimivih predmetov, ki jih je zbral.

—«»—

Preizkusna vožnja petrolejske ladje

Danes se je nadaljevala po tržaškem zalivu preizkusna vožnja 22.500-tonske turbinske cisterne «Maina Morasso». Na današnji 9 ur trajajoči vožnji so preizkušali maksimalno brzino polno naložene ladje, ki jo bodo izročili lastnikom v sredo.

Poziv CGIL

Glasujte za kandidate ki podpirajo CGIL

CGIL neposredno ne sodeluje na upravnih volitvah niti nima lastnih list ali kandidatov in so vsi člani svobodni, da se ravnajo po svoji vesti.

Vendar pa je CGIL zainteresirana, da bodo bližnje volitve potrdile demokratično voljo za reforme in za socialno obnovo, ki je prišla preteklega julija do izraza v antifašistični borbi in 22. avgusta v tržaški manifestaciji.

Delavci in delavke, z vašim glasom boste torej uveljavili večjo soudeležbo delovnih množic pri vodstvu javnih zadev in boste odločneje vplivali — začenši pri pokrajinskih in občinskih upravah — da se doseže politika resničnega gospodarskega in socialnega razvoja, katere temelj ostane za Trst načrt organskih ukrepov za obnovo, ki ga še vedno nočejo sprejeti.

Vaš glas mora biti 6. novembra, glas za odločno izpremembo položaja, za obrambo demokratičnih in sindikalnih svoboščin, za povečanje življenjske ravni, da se premaga režim izkoriščanja, diskriminacije in fašizma v tovarnah, da se potrdi enotnost delavcev, za deželo in za integralno prosto cono. Z vašim glasom odločno zahtevajte spoštovanje in dosledno uveljavitev republiške ustave ter politike miru, obnove in napredka, ki Trstu lahko edino omogoči življenje in razcvet.

Volite in prispevajte, da bodo vsi volili za liste, ki so vedno podpirale ter podpirajo politiko in zahteve CGIL, za one stranke, ki so tradicionalni in najbolj dosledni branitelji interesov delavskega razreda.

—«»—

Občni zbor Slovenskega gosp. združenja

V nedeljo dopoldne se bo pričel ob 9. uri v prostorih tržaške trgovinske zbornice v Ul. San Nicolò št. 7 redni občni zbor Slovenskega gospodarskega združenja. Gre za pomembno zasedanje, saj se bodo na njem slovenski gospodarstveniki in predstavniki številnih podjetij (v združenju je vpisanih skoro tisoč članov) pomenili o splošnih perečih tržaških gospodarskih vprašanjih in zlasti o vrsti vprašanj, ki neposredno zanimajo slovensko prebivalstvo.

Včeraj je imel izvršni odbor Slovenskega gospodarskega združenja zadnjo sejo, na kateri je razpravljal o dnevnem redu občnega zbora in odobril poročilo o delovanju združenja, ki ga bodo prebrali na občnem zboru.

—«»—

Zasedanje arhitektov

Danes in jutri bo zasedal v našem mestu vsedržavni svet arhitektov, ki bo razpravljal o raznih vprašanjih. Med drugim bo rešetal tudi vprašanje, ali se sme geometrom dovoliti vpis na arhitektsko fakulteto. Razpravljali bodo tudi o novem profesionalnem pravilniku stroke.

Danes ob 9.30 bo tržaški župan dr. Franzil sprejel na županstvu člane vsedržavnega sveta in predsednika zbornice arhitektov v Trstu Luigija Robustija.

Vsedržavni svet se nato sestane ob 11. uri na sedežu zbornice arhitektov, ki bodo sejali tudi popoldne. Ob 18.30 bo na sedežu trgovinske zbornice skupščina vseh tržaških arhitektov. Jutri si bodo arhitekti ogledali mesto in okolico. Tržaške arhitekte zastopa v vsedržavnem svetu arh. Umberto Nordio.

—«»—

Opustošenje parka na Trgu Carlo Alberto

Predsinočnjim so neznanci opustošili park na Trgu Carlo Alberto in povzročili približno 50.000 lir škode. Izrili so nekaj rastlin, premetali cementne klopi ter podrli železno mrežasto ograjo. Prav gotovo ni to delo opravil en sam podlež, pač pa verjetno skupina brezvestnih pijancev, ki se je hotela na ta način zabavati. Karabinerji vodijo preiskavo, da bi odkrili krivce.

—«»—

○ Pokrajinska uprava sporoča, da bo imela ženska višja srednja strokovna šola svoje prostore v Ul. Montfort št. 10.

—«»—

IZ KOPRA

Drugi festival jugoslovanske folklore v Slovenskem Primorju

Drugi festival jugoslovanske folklore bo od 1. do 6. avgusta 1961 v središčih Slovenskega Primorja. Tako so sklenili danes na sestanku v Kopru zastopniki folklornih ansamblov «Kolo» iz Beograda, «Lado» iz Zagreba, «Tanec» iz Skopja, «France Marolt» iz Ljubljane in «Zavoda primorskih prireditev», kateremu je zaupana organizacija festivala. Festival bo imel tri dele. V prvem bodo sodelovale skupine z originalnimi plesi, posebno s področja Istre, v drugem delu, katerega se bodo udeležile štiri najboljše amaterske skupine iz raznih republik, in tretji, v katerem bodo sodelovali profesionalni ansambli z zaključno prireditvijo v Kopru.

—«»—

GLEDALIŠČE «VERDI»

Drevi ob 21. uri predstava opere Henryja Purcella «Dido in Enej»; pred tem pa motet: «Jubilate Deo» Giovannija Gabrielija.

Po izvedbi prvega glasbenega dela bo angleški veleposlanik sir Ashley Clarke orisal opero, nakar bo takoj brez presledka sledila njena predstava.

LJUDSKA PROSVETA

V prosvetnem društvu «Ivan Cankar», Ul. Montecchi 6, se bo začel novembra letos tečaj klasičnega plesa. Vabljeni so vsi, ki so že obiskovali tečaj in tisti, ki bi se radi vpisali.

Poseben tečaj bo za mladince in mladinke od 15 let starosti dalje. Na sporedu so plesi operete «Cardaška princesa» in «Pribelem konjičku».

Vsa pojasnila dobite v Ulici Montecchi 6, tel. 94-638, vsak dan od 13. do 14. ure.

* * *

V prostorih prosvetnega društva «S. Skamperlen, Vrdelska cesta 7, razstavlja Klavdij Palčič svoja umetniška dela. Razstava je odprta samo še danes od 16. do 20.30 ure.

* * *

Prosvetno društvo «Slavko Skamperle» bo imelo 27. oktobra 1960 svoj redni občni zbor ob 20.30 uri v društvenih prostorih. Vljudno vabljeni. — Odbor.

IZLETI

IZLETI SPDT

Dne 13. novembra priredi SPDT izlet v Idrijo z ogledom rudnika. Na povratku planinsko martinovanje v Divači.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 21. oktobra se je rodilo v Trstu 5 otrok, umrlo je 8 oseb, poroke ni bilo nobene.

UMRLI SO: 80-letna Teresa Sanzin vd. Srebernich, 88-letni Giovanni Steurer, 64-letni Simone Magliano, 72-letna Elena Ribarich vd. Bubnich, 84-letna Giuseppina Stolfa vd. Ipavic, 68-letna Giuseppina Cerne por. Metelka, 90-letna Giuseppina Sandrinelli vd. Gostischa, 54-letni Luigi Maggi.

—«»—

NOCNA SLUŽBA LEKARN

Davanzo, Ul. Bernini 4; Giusti, Furlanska cesta 7 (Greta); Millo, Ul. Buonarroti 11; Mizzan, Trg Venezia 2; Tamaro-Neri, Ul. Dante 7.

Slovensko gledališče v Trstu

V nedeljo, 23. oktobra ob 20. uri v kino dvorani v Križu

«Glasbena skrinjica»

Igra v štirih dejanjih
Spisal GEORG KAISER
Prevedel Janko Moder
Režiser: Fran Žižek, k. r.
Scenograf: Jože Cesar

Osebe: Pierre Chaudraz - Jožko Lukeš, Noelle: Zlata Rodoškova, Paul Chaudraz - Julij Guštin, Farmelin, župan - Stane Raztresen.

RAZNA OBVESTILA

Sindikat slovenske šole sporoča članstvo, da je sedež odprt vsak delavnik razen sobote od 18.30 do 19.30 ure. — Odbor

KINO

Fenice 15.30 «Pod zgocim soncem», eastmancolor, Alain Delon, Marie Laforet. Prepovedano mladini.
Excelsior 16.00 «Stoje na pratiki», Anthony Perkins, Jane Fonda.
Filodrammatico 16.00 «Kraljica Tatarov», eastmancolor, Jacques Sernas.
Grattacielo 15.30 «Rocco in njegovi bratje». Film Luchina Viscontija.
Arcobaleno 16.00 «Trnova postelja», technicolor, Richard Burton, Barbara Rush.
Supercinema 16.00 «Huck Finnove pustolovščine», metrocolor, Tony Randall in prvič na platnu Archie Moore.
Alabarda 16.00 «Ličilca», Georges Moll, Pietro Germi. Prepovedano mladini.
Aurora 16.30 «Vlharni veter».
Capitol 16.00 «Blato na zvezdah», technicolor, Montgomery Clift, Jo Van Fleet.
Garibaldi 16.30 «Jutri me bodo obesili», technicolor, Fred MacMurray, Maggie Eyes.
Cristallo 16.00 «Gangster Jack Diamons», Ray Danton. Prepovedano mladini.
Impero 16.30 «Gor in doli po stopnicah».
Italia 16.30 «Teddy boys pesnica», Della Scala, Mina, Tony Dallara.
Massimo 16.30 «Flamska kri», David Ladd, Donald Crisp.
Moderno 16.30 — 22.00 Otvoritev sezone 1960-61 s komično revijo Giorgia Bixla: «Kličite Giorgio 6..6..6...» Sledi film «Carcasella». Cene: parter 350, galerija 250 lir.
Astoria (bivši San Marco) 16.00 «Severozahodna mejа», scopecolor, Lauren Bacall, Kenneth Moore. Ob 21.00 TV «Candid simas».
Astra 16.30 «Zgodba redovnice».
Vittorio Veneto 16.00 «Latinski mož», technicolor, Deborah Kerr, Rossano Brazzi.
Marconi 16.00 «Kartagina v plamenih», technicolor, Pierre Brasseur, Daniel Gelin.
Savona 16.00 «Divji veter», technicolor, John Wayne.
Ideale 16.00 «Kraljica Venerov».
Odeon 16.00 «Mayerlinga, Charles Boyer, Danielle Darrieux.
Skedenj 16.00 «Divjaška opoka», technicolor, Willy Rogers.

STE VIDELI NOVE TELEVIZORJE pri Radio Trevisan ULICA S. NICOLO 21

KINO PROSEK-KONTOVEL predvaja danes 22. t. m. ob 19.30 uri cinemascope barvni Metro film: Okrvavljena ostroga (Lo sperone insanguinato) Igrajo: ROBERT TAYLOR in JULIE LONDON

Iz sindikalnega življenja

Za obnovo delovne pogodbe uslužbencev v trgovinah

Delovna pogodba je zapadla že junija - Obnoviti je treba tudi delovno pogodbo uslužbencev hotelov, menz in drugih turističnih obratov - Težave v podjetju Eros Gregoricchio posledice birokracije

Federacija delavcev, zaposlenih v trgovini FILCAMS-CGIL je včeraj ponovno intervenirala pri Združenju trgovcev, da bi se čimprej pričela pogajanja za obnovitev delovne pogodbe. Ta pogodba je namreč iztekla že 28. junija in že pred dobrima dvema mesecema so sindikalne organizacije uradno predložile vrsto zahtev za izboljšanje pogojev uslužbencev trgovske stroke.

Pokrajinska organizacija CGIL v svojih zahtevah poudarja, da je treba doseči novo in sodobno kolektivno delovno pogodbo, ki bo bolje odgovarjala potrebam, ki se pojavljajo na delu, ter dvignila življenjsko raven uslužbencev trgovin in trgovskih podjetij. V normativnem delu se zahteva znižanje delovnega urnika na 44 tedenskih delovnih ur in uveljavitev pol prostega dneva v tednu. Preurediti je treba zlasti kategorije, ki so zaposlene pri prodaji, in za tehnike.

Poleg tega je CGIL pripravila obširno razpredelnico novih plač, kjer zahteva povprečno povečanje plač za 15 odstotkov. Zelo važna je tudi zahteva, da je treba za enake kvalifikacije izenačiti plače med moško in žensko delovno silo.

* * *

Včeraj je FILCAMS-CGIL ponovno zahtevala pri Uradu za delo, da se čimprej sestanejo zato, da sklenejo pokrajinsko dopolnilno delovno pogodbo za uslužbence hotelov, menz in drugih turističnih obratov. Pogajanja so se ustavila že junija meseca, čeprav so sindikalne organizacije že pripravile podrobne zahteve. Tu gre v prvi vrsti za uveljavitev stalnih plač in za udeležbo zaposlenih pri višjih dobičkih podjetij. Poleg tega pa zahtevajo vrsto normativnih izboljšav v okviru vsedržavne delovne pogodbe.

Oba sindikalna spora, in to tako glede obnove delovne pogodbe uslužbencev trgovin kot uslužbencev hotelov in sorodnih podjetij, sta izredno pomembna, saj je v prvem primeru interesiranih okoli 12 tisoč, v drugem pa preko 3000 uslužbencev, in gre torej za sindikalni spor najobsežnejše kategorije na našem področju.

Danes bo na sindikalnem sedežu v Ul. Pondares št. 8 skupščina uslužbencev mizarskega podjetja «Eros Gregoricchio», ker grozi vsem tem uslužbencem odpust odnosno v najugodnejšem primeru dolgotrajnejša suspenzija. Tu ne gre za sindikalni spor v pravem pomenu besede, saj podjetje v ta položaj ni prišlo po lastni krivdi, niti ne bi hotelo izvesti odpustov ali prekiniti z obratovanjem. Podjetje ima namreč dovolj naročil zlasti pri izgotavljanju oken in vrat za novograjena poslopja v naselju S. Sergio. Znašlo se pa je v težavah, ker država ni poravnala računov za izgotovljene dobave preteklih let. To ni prvi tak primer, da so tudi močnejša obrtniška ali malo industrijska podjetja v resnih težavah, ker državna uprava prav birokratično dolgo vrsto let zavlačuje s poravnavo svojih računov. Po vsej verjetnosti bodo delavci podjetja sklenili intervenirati pri odgovornih predstavnikih oblasti, da se zadeva uredi in da bo podjetje lahko nadaljevalo z obratovanjem.

Znano je, da so se prebivalci repentaborske občine zelo razburili, ko je doslej še «neznana» ustanova postavila na cesti Općine-Repentabor tablo in v znamenje vgrajeno ploščo z napisom «Foiba di Monrupino». Razburjenje prebivalstva je pristojnim oblastem najprej posredoval predstavnik občinskega upravnega odbora, potem pa je repentaborski občinski svet na svoji zadnji seji soglasno sklenil vložiti tožbo proti ustanovi, ki je tablo postavila. Jamo v Bršljanovcu, ki je na področju tržaške občine, so namreč samovoljno prekrstili v «Foiba di Monrupino», čeprav nima nič skupnega z Repentabrom.

No, v teh dneh so zloglasno tablo odstranili, namesto nje pa postavili novo z napisom «Foiba No. 149». Repentaborska občina torej ne bo tožila «neznane» ustanove, ker so prisvojeno ime «Monrupino» odstranili.

Toda ne glede na spremembo imena je tabla ostala, prav tako tudi kamnito znamenje. Ustanovi, ki je tablo postavila — seveda s privoljenjem pristojnih oblasti — očitno ni šlo za tem, da bi odstranila instrument mistifikacije, ki jo sovražniki pomirjenja s pridom uporabljajo za razdvajanje in hujskanje na narodnostno mržnjo. Dokaz temu je ne samo še enkratna postavitev table in kamnite plošče v znamenju, temveč tudi ponovno potvarjanje imena kraškega brezna.

Dejstvo je namreč, da je italijanski uradni naziv jame v Bršljanovcu «Abisso presso Villa Opicina» oziroma «Prazna jama» v slovenščini. To izhaja iz «Katastra italijanskih jam» — 1. zvezek — s podnaslovom «Jame Julijske krajine», ki ga je izdal italijanski inštitut za speleologijo leta 1930 v Trstu.

Omenjena publikacija navaja številke vseh registriranih jam v Julijski krajini. Na strani 13 zasledimo jamo v Bršljanovcu pod naslednjim dobesedno citiranim odstavkom:

«149. Abisso presso Villa Opicina (Prazna Jama) — 1600 m. NE 4° E da Villa Opicina — Q. 308 — P. 104 — L. 12 — Tav. XXV II SO.»

Torej nobena «foiba», temveč brezno ali «abisso» po italijansko, oziroma «Prazna jama».

Iz tega torej jasno sledi, da je «neznana» ustanova pri postavitvi nove table oziroma kažipota k jami v Bršljanovcu, hote in zavestno potvorila in popačila pravilno ime brezna, ki ga celo italijanska publikacija naziva s slovenskim imenom «Prazna jama», publikacija, ki je izšla celo z monarhističnim in fašističnim grbom v VIII. letu fašistične ere. V XIII. letu demokristjanske ere pa mora biti «abisso» seveda «foiba», tako da bi napis imel peč tisti prizvok, ki brez dvoma prispeva h kršenju jasnega določila, s katerim se hujskanje na narodnostno mržnjo prepoveduje in tudi kaznuje.

In še nekaj: Zakaj neki se tista «neznana» ustanova, ki vse to počenja, po tolikih mesecih jasno in bistro tržaški javnosti še ni predstavila?

Težka deska ubila delavca v skladišču pivovarne Dreher

Deska je padla na nesrečnega Josipa Gustinčiča iz Bazovske ceste z višine 12 metrov - Še dve nesreči na delu

Včeraj popoldne se je v skladišču pivovarne Dreher smrtno ponesrečil na delu 62-letni Josip Guštinčič iz Bazovske ceste št. 36, ki je okrog 18 ure podlegel hudim poškodbam na I. kirurškem oddelku, kjer so ga bili sprejeli s pridržano prognozo.

Guštinčič je bil zaposlen v skladišču, pa je nenadoma padla nanj deska in ga podrla. Deska je padla, ker se je utrgala vrv, na kateri je bila privezana, ker jo je neki drugi delavec hotel premestiti v gornjem oddelku na drugi kraj. Lahko si predstavljamo, kako je treščilo na nesrečnega delavca, če pomislimo, da je debela deska padla na Guštinčiča z višine 12 metrov. Guštinčič si je prebil lobanjo, precej se je pobil in ranil po obrazu in je dobil verjetno tudi notranje poškodbe.

Takoj mu je priskočil na pomoč njegov delovni tovariš Livio Corsi iz Ul. Pindemonte, ki ga je tudi spremil v bolnišnico, kamor so ga nemudoma odpeljali z rešilnim avtom.

Na delu se je tudi ponesrečil včeraj dopoldne 46-letni Antonio Del Bello s Kontovela št. 366. Okrog 10. ure je šel po lestvi, da bi opral šipe na vhodu sanatorija INPS v Ul. Bonomea, na višini dva metra pa je zgubil ravnotežje in padel ter se pobil po prsnem košu in si verjetno nalomil rebra. Sprejeli so ga na I. kirurški oddelek in se bo moral zdraviti dober mesec.

Dober teden pa se bo moral zdraviti 50-letni Otello Prati iz Casavecchio, ki je včeraj dopoldne padel z lestve, ko je hotel zapreti kason tovornika, ki ga šofira. Pobil se je po glavi in opraskal po desni roki.

—«»—

Visoka plima v Trstu

Val «široka» (južnega vetra) je povzročil tudi v Trstu značilni pojav visoke plime, tako da je voda segla celo na obrežje. Precej nevšečnosti je povzročila visoka plima zlasti v Miljah, kjer je voda preplavila v višini kakih 30 cm malo luko, Nabrežje Sauro in Trg Marconi. Visoka plima je trajala le malo časa, ker se je morska gladina kmalu znižala in je voda odtekla.

Na vsem tržaškem področju je vso prejšnjo noč močno lilo. Nalivi so bili tudi v Furlaniji, kjer so hudourniki prestopili bregove, nekateri zaselki pa so ostali ločeni od sveta zaradi zemeljskih plazov.

—«»—

Novi odloki vlad. komisariata

Te dni je izšla 30. številka Uradnega vestnika vladnega generalnega komisariata, ki vsebuje vrsto odlokov predsednika republike in ministrskih odlokov, ki imajo veljavo na tržaškem področju.

Razen tega je vladni generalni komisar izdal odloka st. 31 in 32. Prvi odlok določa, da se nadzorstvo in skrbniške funkcije nad Zbornico za trgovino, industrijo in kmetijstvo v Trstu vrnejo ministrstvu za industrijo in trgovino, medtem ko ostanejo v veljavi predpisi bivše ZVU o najvišji izmeri zborničnega davka in predpisi v odloku vladnega generalnega komisarja z dne 10. avgusta 1958 o dopolnitvi odbora omenjene Zbornice.

Odlok št. 32 se nanaša na posebno doklado nekaterim kategorijam podpirancev ustanove SELAD, in sicer tistim, ki opravljajo uradniške ali nadzorovalne funkcije, funkcije preddelavca ali obratovodje. Načelnik samostojnega urada civilne tehnične službe za SELAD lahko pooblasti 80 teh uslužbencev, da opravijo poleg rednih delovnih ur še 24 nadur na mesec. Doklada za to nadurno delo znaša 200 lir na uro.

Tudi liberalci in - invalidi!

Šovinistična gonja proti slovenskemu govoru na Trgu Unità se nadaljuje — načrtno — prav tako kot pred predzadnjimi in zadnjimi volitvami. Včeraj smo brali, da se je oglasila tržaška «Italijanska liberalna stranka» in «Združenje vojnih invalidov in pohabljencev». Liberalci ponavljajo za ostalimi šovinisti, da gre za «provokatorsko potezo proti narodnim čustvom naših meščanov». Toda liberalci dodajajo še nekaj, kar močno smrdi po hujskanju! Pravijo namreč, da je treba slovenski govor prepovedati «tudi zaradi tega, da se preprečijo neredi»!

Kaki vraži neredi?! Kdo bi jih mogel povzročiti, če ne sami liberalci, fašisti in drugi šovinisti? Kaki neredi pa so bili, ko se je govorilo po slovensko pred prihodom italijanske uprave?

Nekaj fašistov je vpilo in zmerjalo tako kot so jih učili (in jih ponekod še vedno učijo) Slovence in Jugoslovijo. Toda kričali in vpili so tudi med govori demokristjanskih prvakov in med govorom pokojnega De Gasperija še najbolj! Ali je tedaj in pozneje komur, koli padlo na um, da bi zahteval prepoved demokristjanskih govorov?

Kar se tiče invalidskega Združenja, ne vemo za podrobnejšo vsebino njihovega «protesta»; če naj verjamemo Alessijevemu glasilu, je bila vsebina podobna «liberalni». Zato se tem bolj čudimo in obsojamo tako stališče tistih, ki na svojih telesih nosijo posledice vojn, ki jih je povzročil prav šovinizem in rasizem, kakršnega uganjajo v zadnjih dneh spričo napovedi slovenskega govora na Trgu Unità.

Mi pa tudi danes ponavljamo svoje upanje, da vladni komisar tokrat ne bo podlegel tej protislovenski gonji in da ne bo postavil na laž svečane izjave svojega zunanjega ministra Segnija, ki je še pred kratkim v poslanski zbornici tako krepko poudaril, da bo vlada izvajala določbe londonskega memoranduma.

Iz sodnih dvoran

Požar v zgornjih stanovanjih je povzročilo vnetje filmov?

Na kazenskem sodišču se je včeraj zaključil proces proti 76-letnemu Giovanniju Laurentiju iz Ul. Gatteri 7, ki je bil obtožen, da je nenamerno povzročil požar. Sodišče ga je obsodilo na 8 mesecev zapora ter plačilo sodnih stroškov, toda kazen mu bodo črtali zaradi pomilostitve.

Kakor smo pred časom že pisali, je 12. julija 1957 zgorelo približno 6 stotov filmov, ki so bili v skladišču blizu kuhinje stanovanja, kjer stanuje Laurenti. Nikakor ni bilo mogoče ugotoviti vzroke, toda domnevajo, da je prišlo do požara, ker so se filmi vneli zaradi prevelike vročine. V nekaj minutah se je požar razširil in zajel zgornja stanovanja ter uničil pohištvo. Nato je zaradi močnega plina razneslo vrata in razbilo šipe. Gasilci so imeli nekaj ur dela, da so lahko ugasnili požar in preprečili nadaljnjo škodo. Računali so, da škoda znaša 3 milijone in pol lir.

Laurenti je imel v najemu tri leta kino na prostem v Drevoredu Sanzio, nato pa je moral to opustiti in je filme spravil v skladišče, ki ni bilo za to primerno.

Včeraj se je moral zagovarjati na preturi 46-letni Edilio Guarniero iz Padove, ki je bil obtožen navadnega bankrota svojega podjetja. Oproščen je bil, ker ni izvršil kaznivega dejanja.

Guarniero je imel v Trstu podjetje za izdelovanje pralnih praškov, sode in voska za parkete, toda podjetje ni uspevalo in je moral zapustiti prostore. Verjetno je takrat izgubil knjige za računovodstvo. Neka banka je nenadoma zahtevala stečaj. Tako je sledila pritožba, da ni imel v redu računovodstva in raznih registrov. Sodišče je upoštevalo njegovo obrazložitev in ga oprostilo.

—«»—

Potem ko ga je povozil ga je še ozmerjal

Včeraj zjutraj je 20-letni Rajmund Sancin iz Ricmanj 143 kot običajno šel na delo po cesti Domjo-Zavlje. Hodil je na skrajnem robu ceste, pa ga je blizu Zavelj povozil od zadaj motorist. Ob 9 je Sancin prišel sam v ambulanto bolnišnice, kjer so mu nudili prvo pomoč. Zdraviti se bo moral 6 dni.

Tudi motorist je zletel na tla in se nekoliko pobil. Naglo pa je vstal in začel zmerjati pešca, češ da je hodil sredi ceste.

Kino na Opčinah predvaja danes 22. t. m. z začetkom ob 18. uri Universal barvni film:

PRIMORSKI DNEVNIK

UREDNIŠTVO
TRST-UL. MONTECCHI 6-II.
TELEFON 93-808 IN 94-638
Poštni predal 559

PODRUŽNICA GORICA
Ulica S. Pellico 1-II. — Tel. 33-82

UPRAVA
TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. št. 37-338

OGLASI
Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. — Mali oglasi 30 lir beseda. — Vsi oglasi se naročajo pri upravi.

NAROČNINA
Mesečna 480 lir. — Vnaprej: četrtletna 1300 lir, polletna 2500 lir, celoletna 4900 lir — Nedeljska številka mesečno 100 lir, letno 1000 lir — FLRJ: v tednu 10 din, nedeljska 30 din, mesečno 250 din — Nedeljska letno 1440, polletno 720, četrtletno

Odmev na poročilo Moncktonove komisije

Niti Salomonova modrost ni dovolj

Centralnoafriška federacija je nevzdržna državna formacija, ki mora narazen

Tam, kjer more tudi najmanjša iskra povzročiti požar, je bila smrt Afričana, ki ga je povozil beli naseljenec, le povod novemu uporu. Gosto naseljeno afriško predmestje bele prestolnice Salisburyja Harare v črni Južni Rodeziji se je v trenutku spremenilo v pravo bojišče. Razsrjeni in užaljeni domačini so se v množicah zgrnili na ulice in začeli z demonstracijami. Pripadnika policije, ki jo je množica sprejela z vzkliki «kvača!» «kvača!» (svoboda, svoboda). Policija je najprej odvrgla nekaj solzilnih bomb, ki pa niso zalegle in tedaj je iz svojih brzostrelk vsula v množico ogenj. Neoboroženi demonstranti so odgovarjali s kamenjem, pivskimi steklenicami in konservnimi škatlami, toda po osmih urah, kolikor so trajale borbe množice s policijo, je bila hararska bolnišnica prenatrpana novih pacientov, saj je na ulicah Harare ostalo 7 črncev mrtvih, 100 pa so jih pripeljali na zdravljenje v bolnišnico.

Krvavi izgredi v Harari so se nadaljevali z novimi nemiri v Salisburyju in s stavko črncev v Bulavaju. Beli rezervisti, pripadniki dveh baterijonov krajevne vojske, so dobili poziv, naj se takoj javijo v «popolni vojaški opremi». Predsednik vlade Centralnoafriške federacije Welensky je izdal poročilo, da je poziv rezervistom in ukaz policiji izdal na zahtevo premiera Južne Rodezije Whiteheada. Whitehead je nato v svojem govoru po radiu najavil drastične ukrepe proti «razgrajačem», «teddy boyem» in «oboji, ki ne spoštujejo zakona». Najavil je tudi nove zakone, po katerih bo domačin - demonstrant kaznovan s petimi leti zapora, če bo vrgel — kamen.

Latentna kriza, ki se od časa do časa sprevrže v eksplozijo srda zapostavljene afriške večine, je stalni spremljevalec, te umetne, sedem let stare kolonialne federacije, kjer vlada sistem bele nadoblasti in plemenske diskriminacije. Od dne, ko so ustanovili Centralno afriško federacijo, avtohtono prebivalstvo 7.700.000 oseb zahteva od 300.000 belopolti doseljencev svoje politične in človečanske pravice in hkrati razpustitev federacije.

Da je obstoj Centralnoafriške federacije v njeni sedanji obliki nemogoč, je ugotovila tudi posebna uradna komisija britanske vlade, ki po svojem vidilju nosi ime Moncktonova komisija. Poročilo te komisije, ki je bilo objavljeno prav v času, ko je prišlo do najnovejših nemirov, je sedaj glavna tema in se o njej na Angleškem zelo obširno razpravlja in polemizira. Komisija, ki je bila sestavljena od 25 članov — laburisti v njej niso hoteli sodelovati — je začela delovati 15. februarja letos in je prebila v Centralnoafriški federaciji tri mesece ter jo vso prebredla vzdolž in počez na 16.000 - milj dolgem potovanju. V tem času so njeni člani «zaslišali» okoli 30 tako imenovanih «prič» a «skupinskih prič» in to v glavnem v Južni Rodeziji, ker so na severnih področjih dobili v glavnem bojkotirali. V svojem 175 strani obsežnem poročilu komisija ugotavlja, da se Centralnoafriška federacija, v obliki, kakršni ni ima danes, ne more ohraniti, vendar da je nadaljevanje zveze med tremi ozemlji Federacije «nujno in zaželeno». Odpor domačih ljudi proti sedanji upravni obliki je izredno pravi poročilo. Odpor do je rodil že ob nastanku Federacije, v sedmih letih njenega obstoja pa se je odpor nenehno povečeval v mržnjo, ki je ni mogoče odstraniti brez temeljitih sprememb v strukturi Federacije. Zaradi tega se v poročilu svetujejo ustavne reforme, ki bi ukinile plemenski diskriminacijo in segregacijo in afriški večini «postopoma dale več političnih pravic».

Vsem ko se z ene strani v poročilu govori, naj se britanska vlada v principu izjasni proti »vročitev zahtev po odcepitvi v teku 5, 7 ali več let», z druge strani isti člani komisije likvidaciji federacije nasprotujejo. To nasprotovanje proti likvidaciji federacije se v poročilu Moncktonove komisije opravičuje predvsem iz ekonomskih razlogov, ker da odcepitev privedla do gospodarskih motenj, z druge strani pa se to nasprotovanje kmalu iz političnih razlogov, da bi likvidacija federacije pomenila priznanje, da na sistem večplemenske družbene upa». Komisija predlaga tudi spremembo sedanjega imena federacije, ker da bi pri domačinih že samo ime postalo pojem «patološke ...».

Ugotovitve in «napotki» Moncktonove komisije predstavljajo pravzaprav le blago in obširno prikazovanje dejanskega stanja, ki je tako v svetovni, še bolj pa v afriški javnosti že davno dobro znano. Priporočila pa ne gredo tako daleč, da bi z njimi zadovoljili zahtevam in težnjam domačega afriškega ljudstva, ki, kot smo že prej rekli, predstavlja ogromno večino. «Moncktonova komisija je za nas mrtva. To kar ta komisija pravi, za nas ne predstavlja ničesar» — je izjavil predsednik Kongresne stranke v Njasi Hastings Banda. «Mi želimo odcepitev že sedaj in ne le čez 5 let. Federacija se mora razbiti. Ko bodo v vseh njenih ozemljih vladale vlade Afričanov, bomo začeli znova» — je zaključil Hastings Banda.

Podobno stališče je zavzela tudi druga največja afriška stranka Kaundinova Združena stranka neodvisnosti v Severni Rodeziji.

Toda vtem ko so blagi «napotki» Moncktonove komisije za afriške ljudi nezadostni, so za Roya Welenskega in njegovo družbino preveč radikalni. V zelo ostrem in dejansko že histeričnem napadu je Welensky obtožil Moncktonovo komisijo, da je šla čez svoje kompetence, britansko vlado in Mac Millana pa, da sta «izdala dano besedo in specificirane obveznosti».

Welensky in njegova vlada odklanjata tudi samo zamisel o razcepitvi Centralnoafriške federacije, voditelji strank belih gospodarjev pa pozivajo, naj se ponovno izvajajo ukrepi, da bi se oblast v teh predelih ohranila v «civiliziranih rokah». Samo majhne skupine bolj realističnih belopoltih naseljencev v Centralnoafriški federaciji kažejo naklonjenost do določenih kompromisov, da bi se «rešilo, kar se rešiti da» in da bi v duhu Moncktonovih idej ohranili v tej deželi gospodarske položaje, ki so si jih do sedaj pridobili.

Cilj Moncktonove komisije je po besedah britanskega premiera, kot se je bil izrazil na kongresu konservativcev v Scarboroughu, v tem, da «nam pomaga, da ne uničimo, ampak utrdimo in razvijemo federalno ureditev med tremi ozemlji. Vlada bo zato proučila poročilo z iskreno željo, da bo na konferenci našla sporazumen temelj za ohranitev federalne strukture, hkrati pa je odločena, da dokončno izvaja naše odgovornosti in obveznosti nasproti ljudem vseh plemen».

Konferenca o ustavotvornih preosnovah v Centralnoafriški federaciji je predvidena za konec tega leta. «Če bi razpolagali z modrostjo samega Salomona, bi je nam ne bilo dovolj — je zapisal neki britanski list — da bi dosegli to, da bi takšna ustava doživela uspeh brez dobre volje in sodelovanja ljudstva».

Ljudstvo, afriški domačini - črnci pa z gornjimi «težnjami» ne soglašajo preveč, pač pa zahtevajo to, kar zahtevajo v prebujeni Afriki vsi narodi, namreč vse človečanske in politične pravice, ne glede na raso in kasto, kar je v drugih besedah enakovredno — popolni neodvisnosti.

D. Č. S.

Jesenski odsevi

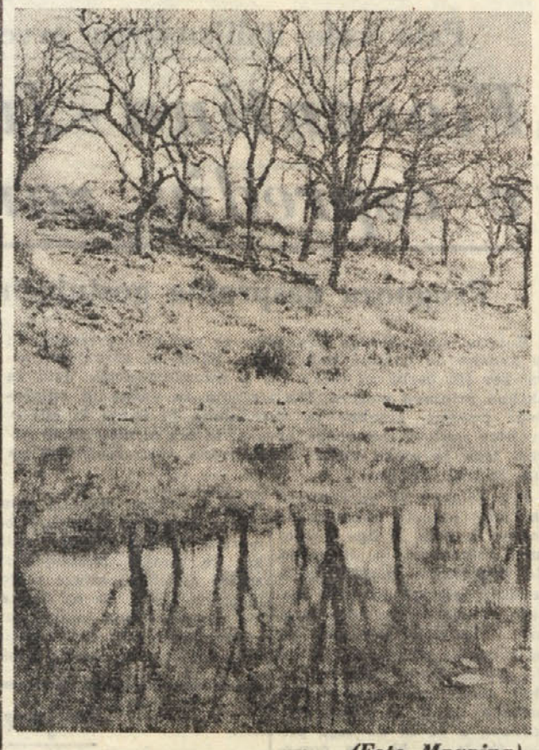

(Foto Magajna)

Junaški Kordun v kratkem ne bo več tako siromašen

Na bivšem partizanskem letališču prvi velik nasad malin in koruze

Kislo in na fosforu siromašno zemljo v Kordunu bonificirajo in dosezajo izredne uspehe tam, kjer je do pred kratkim raslo ščavje

Kordun je bil dolgo, menda od vedno simbol siromaštva in junaštva. Nerazvito in siromašno kmetijstvo ni moglo prehraniti ljudi, ki so se s tega pasivnega področja selili v svet. V zadnji vojni pa je Kordun veljal kot izključno partizansko področje, ki ga ni mogla zlomiti ne domače izdajalsko, ne tuja vojska. Zato velja Kordun kot eno najizrazitejših partizanskih področij in nad katerim so se znašali kvizlingi in okupatorji. Od tod tudi znana partizanska pesem, ki se začenja takole: «U Kordunu grob do groba...»

Toda vse to je pustilo Kordun z žalostnem stanju, kajti mnoga naselja so bila požgana in mnogo družin razrodčenih. Siromaštvo in zaostalost je postalo še večje. Mnogi, predvsem mlaši ljudje, so zato zapuščali vasi in naselja pod Petrovo goro in si iskali kruha drugod, kajti središča Virginmost, Slunj, Ribnik itd. niso dala kruha. In vendar kaže, da se bo ta zaostali predel v razmeroma kratkem času dvignil na visoko raven in to v panogi, ki bi je v Kordunu ne pričakovali.

Pred petimi leti so se v Karlovcu zbrali predstavniki oblasti iz vsega okraja, torej tudi iz Korduna, in nekomu je padlo na misel, kako bi se dalo izkoristiti onih 50.000 ha površin, ki ne predstavljajo ne travnikov ne gozdov in še praprotje, ščavje in dračje. Misel ni ostala brez odmeva. Strokovnjaki iz zavoda za poljedelstvo Hrvatske republike so analizirali vzorce zemlje iz raznih krajev izpod Petrove gore in ugotovili, da je ta zemlja kisla in da ji primanjkuje fosfora. Izboljšanje zemlje torej terja določene stroške, ki pa bi se v kratkem izplačali. In na osnovi tega so se začeli poizkusi.

Ze spomladi leta 1956 so okoli Petrove gore začela nastajati državna posestva z ustreznimi poljedelskimi stroji, hlevi in ostalimi potrebščinami. Eno takšno posest so ustanovili v Sadilovcu blizu Slunja. Danes to posestvo šteje 850 ha površine z okoli 500 ha obdelanih polj. Prvo leto so preorane površine posejali s travnimi mešanicami in rezultat je bil odličen, saj je Sadilovac osvojil zvezno nagrado za izredno bogato košnjo. Dve leti pozneje je Sadilovac ponovno osvojil nagrado dveh milijonov dinarjev za najboljšo košnjo. Na enem ha so nakosili 114 centov odlične krme.

Lani so se lotili žitaric. Žetev je prav tako presenetila, Na posameznih poljih so dobili tudi do 92 centov koruznega zrnja.

Tudi letos je Sadilovac dosegel izredne uspehe in dal nova presenečenja. Del polj so obdelali na klasični način, torej v vzgajanjem ene kulture, delj polj pa so posejali ali posadili z dvema kulturama, v smislu tako imenovane «združene setve». Na istih površinah so sejali hkrati žito in koruzo ali pa med koruzo sadili krompir. V prvem primeru so naželi po 52 centov pšenice na ha in pridelali hkrati še po 50 centov koruznega zrnja. V kombinaciji koruza-krompir je bil uspeh še boljši. Posestvo se je s to kombinacijo prijavilo celo za tekmovanje v jugoslovanskem zveznem merilu, in sicer pod pogoji, ki jih to tekmovanje terja. Takega tekmovanja se morejo udeležiti le tisti, ki računajo, da bodo na enem ha pridelali 400 centov krompirja in 100 centov koruze. Ko bodo s polj pobrali letošnjo letino, bodo na ista polja posejali krmne kulture, ki jih bodo pokosili zgodaj spomladi in za katere že sedaj računajo, da bodo dale po 4 vagone prvovrstne krme na ha. To je vsekakor uspeh, ki bi ga v Kordunu nikoli ne pričakovali niti največji optimisti.

V Sadilovcu tudi letos pričakujejo eno izmed zveznih nagrad, kakršnih so bili deležni že dvakrat. Na tako imenovanih vzornih poljih računajo s pridelkom 150 centov koruze na ha. Kolikšna je to količina nam pove dejstvo, da znaša povprečni pridelek koruze v teh zaostalih krajih komaj 15 centov na ha.

Se en podatek, ki bo morda najbolj značilen. Na posestvu, ki obsega 850 ha in ki ga je komaj polovica obdelana, dela komaj 30 delavcev. Seveda imajo na razpolago močan strojni park in strokovnjake ter sredstva. Toda na 30 ha zemljišča, na katerih so sadili krompir, so ga pridelali 100 vagonov. Enako količino krompirja pa so pridelali na vseh drugih privatnih posestvih slunjske občine, na okoli 250 ha na njiv. To pomeni, da je na posestvu v Sadilovcu pridelek malone desetkrat večji kot na poljih, kjer se dela še po starem.

Zato ni nič čudnega, če se zasebni kmetje začenjajo ozirati po novih poljih in upravi posestva ponujajo svoja polja ali naprodaj ali pa jih enostavno poklanjajo posestvu in si pri tem izgovorijo pravico, da na posestvu dobe stalno zaposlitev. Na tak način je posestvo v Sadilovcu prišlo letos do 50 ha nove zemlje.

Toda ni le v Sadilovcu tako. Podobne primere zasledimo tudi v Vojniču, v Topuskem in Partizanskem Žarištu ter v zadružnih ekonomijah v Virginmostu, Perni, Lasinji, Rakovici in drugod. Poljedelsko posest v Vojniču so osnovali aprila lani in šteje danes že 1200 ha površine. Letos so na tem posestvu posejali 50 ha pšenice, 30 ha so posejali z deteljo, 110 ha s koruzo, na 10 ha pa so sadili krompir. Na ostalih površinah pa se še bohoti ščavje, ki čaka na traktorje.

Prvi uspehi so tudi tu presenetljivi, saj morejo upravičeno pričakovati eno zveznih nagrad, kajti na zgledni njivi dveh ha, so imeli pridelek 340 centov koruze, t. j. po 170 centov na ha.

Tako, kot posestvo v Sadilovcu, ki ima sedaj 400 goved in namerava v bližnji bodočnosti priti do 4.000 glav živine, so se tudi v Vojniču opredelili tudi za živinorejo in so si v letošnjem letu nabavili 100 plemenskih goved, ki naj bi bila le začetek velike črede 2.000 goved.

Na kratko bomo omenili še poljedelsko zadrugo v Virginmostu, ki je v letošnjem letu obdelala nad 400 ha nove površine. V prihodnjem letu bodo preorali enako površino, koder se še bohoti ščavje. Bivše partizansko letališče v Čenernici blizu Topuskega, kjer so v času narodnoosvobodilne vojne pristajala zavezniška letala, ki so nosila partizanski vojski pomoč in odvažala ranjence, je bilo letos morje koruze in krmnih rastlin. Neposredno ob teh koruznih poljih pa se je širil na 10 ha velik nasad malin, ki je dal izreden pridelek tako po količini kot po kakovosti. Z 10 ha bivše neobdelane zemlje, so dobili 800 centov malin, od česar so 560 centov izvozili. Pridelek je dal nad 6 milijonov dinarjev dobička. Ta uspeh jih je opogumil, da bodo to kulturo razširili in pospešili.

Zato v vodstvih teh posestev govorijo o nadaljnjih načrtih, o tisočih hektarov novih polj, sadovnjakov in nasadov malin ter tudi o živinoreji, ki je za te kraje verjetno še najbolj obetajoča panoga.

Že v začetku smo rekli, da je bilo treba kislo in na fosforu siromašno zemljo bonificirati. Bonifikacija stane od 50—60.000 dinarjev na ha. Stroški, kot vidimo, niso majhni, toda uspehi te stroške kmalu krijejo.

Ne smemo pa misliti, da Kordun ne pozna več siromaštva. Kmetje se že vključujejo v ta posestva, ki pa ne zmorejo vsega. Ob tolikšnih prilikah je težko za skladišča, primanjkujejo hlevi in treba bo misliti na tovarne za predelavo krme in poljedelskih pridelkov. Hkrati pa so tod zelo pomanjkljive tudi prometne zveze. Vse to čaka ljudi, ki so se pogumno lotili dela in katerim prvi uspehi jamčijo napredovanje in lažje življenje za vse ljudstvo nekoč tako siromašnega in zaostalega Korduna.

Kmetovalec v jesenskih dneh

Sajenje ozimnega žita mora biti pravočasno

Važnost sejanja žita zaradi pravilnega kolobarjenja
Pri nas so najboljši pogoji med 20. okt. in 10. nov.

Se ne spravimo zadnjih pridelkov s polja, že sledi setev za naslednje gospodarsko leto. Na vrsti je namreč ozimno žito. Res ga pri nas skoro več ni in je v kmetijskem kolobarju v splošnem zelo skromno, a na gornjem tržaškem Krasu pa nekoliko bolj zastopano, pa čeprav spada med one rastline, ki ne zahtevajo mnogo dela, časa in materialnih sredstev. Ta kultura je za ravninske predele s težjo in plodno zemljo, kjer je mogoča popolna mehanizacija vseh opravil. Na kraškem področju je v tem pogledu drugače in zaradi tega ta pridelek zaostaja v donosu za drugimi kulturami.

Naj žitarice še tako potiskamo v pozabo, popolnoma izločiti iz kolobarja pa jih le ne moremo. Vsako urejeno kmetijsko gospodarstvo mora zaradi pravilnega kolobarjenja gojiti žito. Kot vse zrnate rastline potrebuje žito od vseh osnovnih hranil (dušik, kalij, apno, fosfor) razmeroma največ fosfora. Ta je zlasti potreben za tvorbo zrnja. Se razume, da je fosfor nujno potreben tudi drugim rastlinam (okopavinam, zelenjavi) a ne v takem razmerju. Ce bi torej žito iz vrste naših pridelkov izpadlo, bi v zemlji ostalo precej neizkoriščenega fosfora. To pa bi ne bilo gospodarsko. Zato spada žito na vsako zemljo; to pa seveda le, če ima ta zadostne rastne pogoje, ki jih je mogoče doseči tudi s pravilnimi kmetijskotehničnimi ukrepi.

Ozimino moramo sejati o pravem času, da se more pred zimo usposobiti za prezimovanje, kar pomeni, da se rastlinice za to dovolj utrdijo. To se vrši pri temperaturi med 10 in nič stopinj Celzija in traja nekaj tednov. Takšno vreme (temperatura) je pri nas med 20. oktobrom in 10. novembrom. Ko žito doseže dovoljno odpornost proti mrazu, se v njem vrši presnavljanje za razvoj bilk. To traja okrog 1 in pol meseca.

Pri nas je za pozebe manjša nevarnost kot v severnih krajih, vendar so te možne. Delne pozebe pa so večkrat. Njih posledice se poznajo na rednem posevku, na šibki rasti, na gluhih klasih in na poznem zorenju. Temu je lahko vzrok nizka rodovitnost zemlje, a prav toliko tudi pozeba. Izredne važnosti za normalen razvoj in odpornost rastlin je pravilno godna zemlja pred setvijo, ker je taka zemlja bolj topla. Cimbolj je zemlja po setvi grudičasta, tembolj varuje rastline pred mrzlimi vetrovi. Enako važno je gnojenje pred setvijo (kakšen teden prej) s fosfornimi gnojili. Dostopno hrano za nadaljnji spomladni razvoj (kolenčenje ali členkanje in kasneje cvetenje) vsebuje in pripravlja samo zemlja, ki je bila godna že jeseni. To je zaradi tega, ker drobnoživke (bakterije), ki povzročajo godnost zemlje, oživijo šele, ko se zemlja spomladi ogreje, osuši in prezrači. Toda hrana mora biti rastlini na razpolago takoj spomladi, in sicer v pravilnem razmerju. To smo deloma objasnili že v začetku tega članka. Ce namreč nima rastlina hrane v pravilnem, to je v razmerju kot jo ona potrebuje, zastane v razvoju. Tako je v splošnem pri nas. Vzrok je v tem, ker našim zemljam skoro vedno primanjkuje fosfora ali tiste hrane, ki jo prav žitarice za rast, a še bolj za tvorbo zrnja, nujno zahtevajo. Ker je v zemlji navadno več dušika in kalija, se bilje oblikujejo nepravilno in nima one čokatosti, ki je za pravilno razvite rastline potrebna. Prvi členk je zelo slaboten, šibek, neodporen in tako žito rado poleže. Tudi rja ga rada napade. Zaradi tega spada k prvim ukrepom za uspešno žitno letino gnojenje ozimin pred setvijo s fosfornim gnojilom.

Pravilno pripravljena (globoko preorana, rahla, grudasta, s hrano dovolj preskrbljena) zemlja kopiči zimsko vlago in tudi vsrkuje poletne padavine, kar je velike važnosti za rast in napravo zrnja po cvetju. Le rastline, ki v rastni dobi niso trpele pomanjkanja hrane in vode, si nakopičijo velike zaloge hrane, ki jo takoj po cvetenju porabijo za zrnje. Tako se doba oblikovanja in polnitve zrnja skrajša in rastline izbegnejo suši, ker prej dozorijo.

VII. mednarodno pevsko tekmovanje v Toulousu

Velik uspeh pevke Bratuž-Kacjanove

V močni konkurenci 56 pevcev in pevk se je uvrstila na 4. mesto

Od 6. do 11. t. m. je bilo v Toulousu v Franciji VII. mednarodno pevsko tekmovanje, za katero se je prijavilo 56 pevcev in pevk iz raznih držav, med katerimi tudi 5 Jugoslovanov —2 Slovenki in trije Beograjčani.

Prvemu delu tekmovanja prisostvujejo samo člani žirije, drugemu in tretjemu delu pa poleg razširjene žirije tudi javnost, ki pa ne sme s ploskanjem manifestirati svojega mnenja, pač pa po vsakem nastopu glasno in živahno komentira nastop kandidatov. Žirijo sestavlja 11 znanih francoskih in svetovnih pevskih in opernih strokovnjakov, med njimi tudi najbolj znana italijanska pevka Toti dal Monte.

Po izbirnem tekmovanju v prvem delu, je prišlo v drugi del samo 20 pevcev in sicer 3 Jugoslovani, 2 Poljaka, 2 Madžara, 1 Japonec, 1 Spanka, 2 Američana, 1 Angležinja, 1 Italijanka, 6 Francozov in 1 Izraelka. Borba je postajala zelo težka, ker je imela večina kandidatov izreden glasovni material in poleg tega še veliko rutino v nastopanju na koncertih in operah.

V drugem delu je ostalo za finalni koncert, na katerem je moral vsak kandidat zapeti 1 pesem s spremljavo klavirja in 1 arijo s spremljavo touloušk ega opernega orkestra, še 6 pevk (2 Jugoslovanki, Poljakinja, Madžarka, Italijanka in Francozinja) in 5 pevcev (Japonec, 2 Francoza, Madžar, Poljak) od katerih je bil Japonec Okamura posebno doživetje.

Finalni koncert je bil nepozabno doživetje. Žirija je imela res težko delo. Ileana Bratuž - Kacjanova, učenka prof. Jelke Stergar, ki jo poznamo iz otroških oddaj RTV Ljubljana, je ob spremljavi prof. Silve Hrašovec zapela Pavla Sivica «Jutri zate dneva ni», ob spremljavi opernega orkestra pa arijo grofice iz Mozartove opere «Figarova svatba» ter je s svojo stilno interpretacijo in toplo doživetim petjem navdušila poslušalce.

Končni izid tekmovanja v ženski konkurenci je bil naslednji:

1. Rumowska (Poljska) — primadona varšavske Opere; 2. Dunst (Madžarska) — angažirana v Budimpešti; 3. Orvalho; Lehorde (Francija) — operna pevka; 4. Bratuž-Kacjan (Jugoslav.); 5. Radmila Bakočivič (Jug.); 6. Lobacchi (Italija).

Vrstni red pevcev: 1. Okamura (Japonska) - študira petje v Rimu; 2. Loumagnas (Francija), 3. Rustelak (Poljska).

Uspeh Slovenke Bratuž-Kacjanove je spodbudno komentiral tudi francoski tisk, ki ji je dal vse priznanje.

RADIO TELEVIZIJA

Sobota, 22. oktobra 1960

Radio Trst A

7.30: Jutranja glasba; 11.45: Vrtiljak, pisani odmevi naših dni; 12.30: Za vsakogar nekaj; 13.30: Dobrodošle! Plošče prvič v oddaji; 14.45: Male zasedbe; 15.30: «ZIVLJENJE», igra v treh dejanjih; 17.20: Pesem in ples; 18.00: Po davnih cestah; 18.15: V svetu kulture; 18.30: Debussy: Svetni in posvetni ples za harfo in godala; Maurice Ravel: Bolero; 19.20: Izbor domačih in tujih popevk; 20.00: Sport; 20.30: Teden v Italiji; 20.40: Zbor «Emil Adamič»; 21.00: «RDECA CELADA», radijska igra, nato Ansambel Edoardo Lucchina; 22.00: V ritmu in melodiji; 23.00: Obisk v Harlemu.

Trst

12.25: «Tretja stran»; 14.15: Simfonični koncert; 15.10: «Kraško nebo» — pravljice in legende; 15.25: Tretji natečaj deželnih zborov «A. Illersberg» (registracija iz Vidma).

Koper

7.15: Glasba za dobro jutro; 8.00: Prenos RL; 12.00: Glasba za vas; 13.40: Popevke in pesmi od tu in tam; 14.30: Primorski tednik; 14.50: Gershwinove melodije; 15.10: Zabavna glasba; 15.30: Pojeta Danica Filipčič in Franc Koren z Avseniki; 16.00: Dunajske melodije; 16.30: Dogodki in odmevi; 16.45: Lirična poema (Matičič) — preludij in capriccio (Lovec), izvaja violinist Igor Ozim; 17.00: Mozaik ritmov in pesmi; 17.40: Mali orkestri; 18.00: Prenos RL; 19.00: Poje Elwis Presley; 19.30: Prenos RL; 22.15: Plesna glasba; 23.00: Prenos RL.

Nacionalni program

6.30: Vreme na ital. morjih; 7.00: Jutranja glasba; 9.00: Operetna glasba; 9.30: Jutranji koncert; 11.00: Orkester Davida Roseja in Willyja Maya; 11.30: Pevci lahke glasbe; 16.45: Debussyjeve lirike; 17.20: Program italijanske folklorne glasbe; 17.40: Jutrišnji športni dogodki; 18.10: Armando Trovajoli pri klavirju; 18.25: Izžrebanje loterije; 21.00: Magična flauta; 21.20: Tri farse; 23.15: Plesna glasba

II. program

9.00: Jutranja glasba; 11.00: Glasba za vas, ki delate; 14.00: Razne melodije; 14.45: Parada orkestrov; 15.40: Kratek simfonični koncert; 16.15: Italijanske ljudske pesmi; 17.00: Album pesmi; 17.30: Orkester Maria Migliardija; 18.30: Plešite z nami; 20.30: Rossini: «Otello» — opera.

III. program

17.00: Instrumentalne skladbe Franca Schuberta; 18.30: Romantični ples; 19.30: Giuseppe Torelli — koncert za violino in godala; 20.00: Vsakovečerni koncert (Vivaldi, Bach, Brahms); 21.30: Simfonični koncert (Martinet, Ravel, Prokofiev).

Slovenija

8.05: Glasba ob delu; 8.30: Priljubljeni slovenski samospevi; 9.25: Od polke do calypsa; 10.15: Od tu in tam; 11.00: Crnski vokalni ansambelj Delta Rhythm Boys; 11.50: Slovenski umetniki igrajo mladim poslušalcem; 12.00: Narodne ob spremljavi harmonike; 12.15: Kmetijski nasveti; 12.25: Zabaven opoldanski spored; 13.30: Vojvodinske narodne; 13.50: Pol ure s slavnimi pevci; 14.20: Sport in športniki; 14.35: Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.40: S književnega trga; 16.00: Ali vam ugaja? 16.40: Poje Ljubljanski komorni zbor; 17.45: Znane pesmi poje Frank Sinatra; 18.15: Kmečka godba vam igra; 18.30: Poljska zabavna glasba; 18.45: Okno v svet; 20.00: Koncert Slovenskega okteta; 20.25: Kakor v klnu: 1. Napada na poštno kočijo; 21.00: Za prijeten konec tedna; 22.15: Oddaja za naše izseljence; 23.05: Do polnoči v plesnem ritmu.

imate pokvarjen televizor?
TELEFONIRAJTE na 24018
Specializirani tehniki tvrdke
«Radio TREVISAN»
Vam zagotavljajo takojšnjo intervencijo

Ital. televizija

13.00: TV šola; 17.00: TV za otroke; 18.30: Dnevnik; 18.50: Ljudje in knjige; 19.10: Kraljevski orel; 19.25: Zagonetke in tragedije zgodovine; 19.55: Teden v svetu; 20.08. Sedem dni v parlamentu; 20.30: Dnevnik; 21.05: «Canzonissima»; 22.05: «Zadnja stava» — detektivski film; 22.30: Safari; 22.55: Dnevnik.

Jug. televizija

Zagreb 18.00: Zvonimir Bradić: «Pastirska piščalka» — balet za otroke. Beograd 20.00: TV Dnevnik — reklame; 20.30: «Junaki servisne postaje» — zabavna oddaja.

HOROSKOP

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) Uspeh nekega poslanstva bo povečal vaš ugled. Potreben bo napor za povečanje moralnega razpoloženja v družini.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Ne izolirajte se temveč povečujte krog znancev in prijateljev. Srečne ure z ljubljeno osebo. Prehodna živčna razdraženost.

DVOJČKA (od 21. 5. do 22. 6.) Nesebična pomoč prijatelja vam bo v odločilno korist. Neka novica vas bo vznemirila, toda ne bo nič hudega.

RAK (od 23. 6. do 22. 7.) Koristni dopoldanski sporazumi poslovnega značaja. Z osebo, ki jo ljubite, ste v najboljših odnosih.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Morda bo treba sprejeti nalogo, ki vam ne bo všeč. Možnost manjšega nesporazuma med družinskimi člani. Zdravje je zadovoljivo.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Obeta se vam prvi večji zaslužek. Večerne ure boste posvetili lepemu in koristnemu branju. Ljubezensko pismo. Zdravje uravnovešeno.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) Verjetno boste začeli nekoliko novo in zanimivo delo. V družini so do vas uvidevni. Ne zahtevajte preveč od ljubezni.

SKORPIJON (od 24. 10. do 22. 11.) Danes boste manj borbeni kot običajno. Custvo ne sme prevladati nad razumom. Potrebni ste počitka zaradi izčrpanosti.

STRELEC (od 23. 11. do 20. 12.) Pazite na napake vaših sodelavcev. Majhna koncesija lahko uredi veliko stvar. Srečna zadovoljstva. Zdravje zelo dobro.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) V zagovarjanju neke teze boste dobili učinkovite podpornike. Končno se bo zaključil neprijeten spor. Zdravje odlično.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) Trenutne finančne težave vas ne smejo odvrniti od začrtanega programa. Ne bodite pretirano dovzetni in ljubosumni. Pozor na zdravje.

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) Pokazati boste morali zn[illegible] mero potrpežljivosti. [illegible] zadržanje [illegible] globlje vzroke. [illegible] lodcu.

Kajsmo gledali po TV

Volilna tribuna

Programi italijanske televiziji že od rojstva stalno potrebujejo nekoga ali nekaj kar naj razbija njihovo monotonost in vsebinsko praznoto. Je to sicer žalostno dejstvo, po drugi strani pa dobrodošlo, ker postaja vedno bolj jasno, da televizija sama iz svojih sredstev in s svojimi silami ni sposobna nuditi več ničesar ali skoraj nicesar, kar bi še moglo vzbuditi posebno zanimanje in pozornost širokega kroga gledalcev.

Tako se je programsko vodstvo skoraj cel mesec reševalo z olimpijskimi igrami, sedaj pa mu je »božja previdnost» naklonila volitve in z njimi idejo za volilno tribuno, ki je namah vnesla v programe doslej popolnoma odsotno živahnost in privlačnost, kakršno je v začetku predstavljala rubrika «Odnehaš ali nadaljuješ» in morda še kakšna. Kljub temu, da povprečnega italijanskega človeka politika le malo zanima, so te oddaje zanj privlačne predvsem zato, ker v križnem ognju, kateremu so podvrženi vodilni politiki raznih strank, opredeljuje tudi lastni odnos do načelnih programskih — in bolj kot programskih ideoloških — izvajanj, ki ga v svoji notranjosti nekje vendarle čuti in ima.

Sedaj ko se «Volilna tribuna» bliža k zaključku, lahko že ugotovimo, da je bila dobro izpeljana, da načelo nepristranosti in nejavoriziranja bistveno ni bilo kršeno in da je bil politični dialog med predstavniki strank in novinarji kljub nekaterim poskusom izpadov preteżno fašistov, po prizadevanju Granzotta bil zadržan v mejah dostojnosti in politične zrelosti.

Ljudje ki odhajajo ljudje ki prihajajo

Ta rubrika reproduciranega humorja nikakor ne more najti prave mere. Po dobrem začetku, znatnem padcu in ponovnem vzponu, je zopet zapadla v neko brezvarvnost ali bolje neurejenost in neskladnost, ki je v zadnji oddaji prišla se posebno do izraza. Mislimo predvsem na vsebinsko in stilno razmetanost, ki postavlja gledalca pred težak problem miselne in razpoloženjske koncentracije.

Vse kaže, da ustvarjalci rubrike nikakor ne morej brez Cehova, čeprav je Cehov za reproducirani humor morda še najmanj primeren. Njegova humoristična ost nikoli ni hrupna, zunanje karikirana, temveč vedno ostro, sarkastično in duhovito ošiljena. Njen ubodljaj ne povzroča krvavitve, pač pa toliko bolj jedko in pekočo bolečino. Recitacija njegove novele «Tobak škoduje» je bila prav zaradi tega morda težko sprejemljiva.

Pravo nasprotje tovrstnemu humorju pa sta bili Otrojeva farsa o prijateljevem obisku in Courtelinov «Prijetni večer», kjer je bilo teatralne pa tudi besedne komike na pretek, medtem ko je istega Courtelina «Uradnik» učinkoval spet nekoliko drugače, manj zunanje pa zato toliko bolj notranje učinkovito. V vseh primerih, razen morda v «Prijetnem večeru», pa velja pohvaliti igralce, ki so svojo nalogo dobro opravili, čeprav niti ne veljajo za komike v ožjem pomenu besede.

«Oktobrska parada»

Glasbene oddaje že od daljnega «Prvega aplavza» sem plavajo v povprečju z mnogimi izstopi v podpovprečje. «Oktobrska parada», neke vrste glasbena revija, bi prav gotovo spadala med podpovprečne, če je ne bi rešila Caterima Valente s svojim nedvomno na področju lahke glasbe suverenim nastopom. Ce na splošno sodobna interpretacija lahkih popevk vodi v neko degeneracijo, blaznem iskanju novega na škodo melodičnosti, potem je Caterina Valente našla izvrstno kompromisno pot med novim in še vedno lepim in prijetnim, kar ji je omogočil tudi njen res edinstven glas, ki ga ni mogoče zamenjati z glasom kogarkoli drugega.

O ostalem delu programa ni vredno izgubljati besed, kakor tudi ne o rubriki «Glasba za dva», v kateri sta nastopila Germana Caroli in Achille Togliani.

«Obletnica»

Dramatiziran prikaz istoimenske povesti Ringa Lardnarja «Obletnica» ni mogel v celoti zadovoljiti čeprav je bil v rokah enega najboljših televizijskih režiserjev Galassia Berte. Lardner je posegel v monotono družinsko življenje dveh zakoncev brez otrok, tako prazno in pusto, da si je ona zaželela biti celo klofutana in varana, samo da bi se razgrnila zavesa tipiziranega vsakdanjega dolgočasja. V bistvu torej prav nič originalna zasnova, vendar napisana na dokaj originalen način. V dramatizirani obliki pa se je izgubila tudi ta originalnost predvsem zaradi težke realizacije stalnega preskakovanja v časovnih razlikah med pripovedovanjem in dogajanjem.

Film «Meglа»

Film meseca «Megla» znanega režiserja Bernhardla je bil sicer zelo star, toda zaradi izvrstne igre takrat še mladega Humphreya Bogarta še vedno dober. Nič posebnega glede vsebine, toda [illegible] skoraj de[illegible] na psiholo[illegible].

Goriško-beneški dnevnik

Ali naj gre tudi šola v Plešivem po sledovih šol v Tržiču in Ronkah?

Slovenska šola v Plešivem pri Krminu je v nevarnosti. Vse je tako napeljano, da utegne nekega dne za vedno zapreti vrata, kot se je dogodilo s šolam v Tržiču in v Ronkah. Če se nemudoma nekaj ne ukrene in zavre razvoj, ki močno škodi našim narodnim interesom v tem kraju.

Ko so ukinili slovensko šolo v Krminu, so odprli novo v Plešivem. Precej otrok iz mešanih in tudi iz slovenskih zakonov v zaselkih Novaje in Subid je dalje hodilo v italijansko šolo v Krmin. Danes je v Plešivem naslednje stanje: slovensko šolo obiskuje 9 otrok (lani jih je bilo 12), v oddaljeno italijansko osnovno šolo v Krmin pa hodi 15 osnovnošolskih otrok in 3 srednješolci, ki bi imeli do šole v Plešivem morda samo deset minut hoda.

Ker morajo starši svoje otroke voziti v «mesto» z vozili (avtobus jih pelje samo ob petkih, ko je v mestu sejem), so že lansko leto in letos znova započeli akcijo, da bi zanje preskrbeli avtobus. Letos so vsi prizadeti starši podpisali izjavo, ki jo je krminski občinski odbor že proučil. Zdi se, da se za odobritev te prošnje zavzema neki profesor z italijanske strokovne šole. Toda cilj, ki naj se doseže z avtobusom, je poleg tudi naslednji:

Če bo prošnji ustreženo, tedaj se po izjavah nekaterih vaščanov utegne zgoditi, da bodo morda tudi nekateri starši, ki imajo otroke v slovenski šoli, poslali svoje na italijansko v Krmin, ker naj bi se po izjavah le teh v slovenski šoli premalo naučili.

O tem smo se z nekaterimi starši pogovarjali in odločno so nam izjavili, da kaj takega ne bodo nikoli storili, dokler bo v Plešivem slovenska šola!

Pozanimali smo se pri učiteljici Kocjančič por. Porgnedu, kaj je na stvari. Odgovorila je, da nikakor ni res, da se v slovenski šoli premalo učijo. Povedala je, da je v zadnjem času posvetila učenju italijanščine več časa, in to v soglasju z njenimi nadrejenimi in baje na željo nekaterih staršev. O tem smo se lahko tudi sami prepričali, ko smo prišli na šolo, čeprav se učijo tudi slovenščine.

Vaščane pa je vznemirilo dejstvo, da je zaveden vaščan poslal svojega otroka v prvi razred italijanske šole v Krmin. Po izjavah učiteljice, naj bi starši to storili, ker otroka v prvem razredu ne morejo poučevati italijanščine. Starši pa so nam povedali, da so storili ta korak samo zato, ker se v takšni šoli otrok ničesar ne nauči. Povedali so nam, da se otroci v enorazrednici ne morejo naučiti vsega potrebnega za življenje, če je pouk samo dopoldne. Takšnega mnenja so tudi drugi starši, toda ne vsi. Med njimi so tudi takšni, ki pravijo, da bodo svojega otroka pošiljali v šolo, dokler bo odprta, vendar pa bi želeli, če bi bil pouk intenzivnejši, da bi otroci tudi iz enorazrednice odnesli potrebno splošno znanje.

Zelo so bili zadovoljni z neko učiteljico, ki je prišla pred časom za krajši čas nadomeščat bolno učno moč, in nam rekli, da je bila kot dan in noč v primeri s tistim učiteljem, ki so ga morali pred leti s pismeno zahtevo poslati proč zaradi nesposobnosti. Plešivci so sicer potrpežljivi ljudje, toda tudi zanje obstajajo meje.

Izven vasi se je razširila govorica, da so prišli v šolo orožniki, ki so zahtevali od učiteljice, naj poučuje v italijanščini. Kocjančičeva je kaj takega odločno zanikala; orožniki so sicer prišli v šolo, toda samo pogledat, koliko otrok je vpisanih in pripomnili, da jih je zelo malo.

Tako je s plešivsko slovensko šolo: daleč je od središča in zanjo se najbrž vsi, ki so poklicani za to, bolj malo zanimajo, sicer se kaj takšnega z njo ne bi moglo dogajati.

Če bo šel razvoj po tej poti, se prav gotovo lahko primeri, če letos ne, pa prihodnje leto, da bodo štirje otroci končali šolo, da bo namesto slovenske enorazrednice večrazredna italijanska šola. Avtobus bo prenehal voziti otroke v Krmin; namesto tega bodo iz Krmina hodili italijanski učitelji v Plešivo. S tem se bo plešivska šola zaključila...

Ali naj dopustimo?

Izlet s kolesi SPD

SPD priredi v nedeljo 23. oktobra popoldanski izlet s kolesi na Osek. Udeleženci naj se zberejo ob 12.30 na jugoslovanski strani obmejnega bloka pri Rdeči hiši od koder bodo šli s kolesi do Oseka, nato pa peš na Ravne. Povratek zvečer.

Tisti, ki se nameravajo udeležiti izleta, naj se prijavijo pri Petru Čermelu na Kornu.

Kolesar v avtomobil

Včeraj okrog 13. ure je v Ul. Seminario 20-letni delavec Renato Colotti iz Ul. Don Bosco št. 21 trčil z motociklom v ustavljeni avtomobil, katerega šofer je bil Gaetano Mondi iz Bologne. Delavec je vozil zelo počasi in zato bi bilo trčenje brez posledic. Ker pa je imel v rokah dežnik, se mu je pri trčenju zapičil v vrat. Zaradi globoke rane so ga prepeljali v civilno bolnišnico, kjer so ga pridržali na zdravljenju s prognozo okrevanja v desetih dneh. Na kraj nesreče je prišel oddelek prometne policije.

Kino v Gorici

CORSO. 17.00: «Neizprosnežia», B. Lancaster, K. Hepburn, cinemascope v barvah.

VERDI. 16.30: «Delfini», C. Cardinale, G. Blain.

VITTORIA. 16.45: «Il posto delle fragole», V. Siostrom, N. Wisstrant.

CENTRALE. 17.00: «Obleganje Sirakuze» (Archimede), R. Brazzi, S. Koscina, v barvah.

MODERNO. 17.00: «Heraklejevi napori».

TEMPERATURA VČERAJ

Najvišja temperatura 17,8 stopinje ob 14.10, najnižja 11,8 stopinje ob 23. uri. Vlage 89 odstotkov. Včeraj do 17.30 je padlo 45 mm dežja.

DEŽURNA LEKARNA

Danes je čez dan in ponoči odprta lekarna Soranzo, Korzo Verdi št. 17, tel. 28-79.

Nagrajeni zelenjadarji in sadjarji v Veroni

V Veroni se je od 8. 10. oktobra vršila 19. državna razstava sadja in zelenjave, ki je največja tovrstna prireditev v državi. Kot vsako leto je kmetijsko nadzorništvo tudi letos poskrbelo, da so se razstave udeležili tudi goriški kmetovalci, ki so dosegli nadvse lep uspeh. Goriški kmetovalci so med drugim razstavljali jabolka, hruške, grozdje ter razno povrtnino.

19. razstave so se udeležili seveda tudi slovenski kmetovalci iz Steverjana, ki so številnim obiskovalcem razstave prikazali grozdje in jabolka.

Razstavljali so: Stanislav Klanjšček, Anton Humer, Aleš Komjanc, Anton Štekar, Anton Pintar, Ivana Musič, Valentin Juretič, Karlo Gravner ter Planinšček. Razstavljala so še velika kmetijska podjetja: Oscar Brunner, Italo Medeot iz Moše, Bennati iz Škocjana, Tacco iz Steverjana, Pietro Martinis iz Gradiške, ki je razstavljal dve novi vrsti hrušk, ter Aldoro Boscarol iz Ronk.

Povrtnino so razstavljali: Edvard Tomsič, Josip Pavletič, Friderik Marvin in Brajnik iz Standreža ter Graziano Culot, Mario Drossi, Giuseppe Zoll, zavod «S. Luigi» iz Gorice ter Vittorio Pinese iz Tržiča.

Da so se ti kmetovalci lahko udeležili te razstave, so jim nudili denarno pomoč trgovinska zbornica, goriška hranilnica ter kmetijski nadzorništvi iz Gorice in Trsta.

Izpred kazenskega sodišča

Nepoboljšljiv tat iz Trsta obsojen na 18 mesecev zaradi kraje kolesa

Oprostitev mladeniča, ki so ga obtožili, da je ukradel radijski aparat

Pred okrožnim sodiščem se je moral včeraj zagovarjati 61-letni upokojeni uradnik Antonio Mazza iz Trsta, Ul. Oriani št. 1. Obtožen je bil, da je dopoldne dne 31. avgusta letos ukradel v Ronkah neko žensko kolo. Obtožbo je spremljala obremenilna okolnost, in sicer da je polomil na kolesu varnostno ključavnico. Ker je bil obtoženec zasačen pri dejanju, so ga karabinjerji iz Ronk nemudoma aretirali in pripeljali v goriške sodnijske zapore, kjer se nahaja že od 31. avgusta letos.

Obtoženi Mazza je sodnim in policijskim oblastem zelo dobro znan. Lahko bi se reklo, da ka poznajo tako dobro, da ga smatrajo za nepoboljšljivega nepridiprava. Obsojen je bil namreč že devetkrat zaradi raznih tatvin in sleparij. Vsega skupaj je bil obsojen na 12 let zapora in večino kazni je tudi v resnici presedel za rešetkami.

Zadnji prekršek, ki je spravil Mazzo pred sodnike, se je izvršil kot že rečeno v Ronkah. Kot je kasneje obtoženec sam izjavil, je prišel z vlakom iz Trsta okrog 7. ure zjutraj. V Ronke je prišel z namenom, da bi obiskal nekega znanca. Malo pred poldnevom pa je šel mimo poslopja št. 37 v Ul. Roma, kjer je trošarinski urad. V veži je zagledal žensko kolo, last uradnice Nelde Tagliaferri, in čisto nenadoma mu je padla v glavo misel, da bi kolo ukradel. Rečeno, storjeno. Zlomil je ključavnico in se usedel na kolo, toda tisti trenutek je stopila v vežo lastnica kolesa, ki je seveda takoj zagnala krik «primite tatu!». Neki karabinjer, ki se je mudil blizu urada, se je pognal za njim, ga dohitel in odpeljal na karabinjersko postajo. Mazza se je v začetku branil vsake obtožbe. Trdil je, da ni imel namena ukrasti kolo, ampak da ga je samo odslonil in premaknil od zidu. Ker pa je bil njegov pravi namen zelo očiten, je moral končno vse priznati. Obsojen je bil na eno leto in 6 mesecev zapora ter na plačilo 15.000 lir denarne kazni. Poleg tega je sodišče še odredilo, da bo moral iti po prestani kazni še za dve leti na delo v kakšno poljedelsko delavsko kolonijo. Po nalogu sodišča ga je branil dr. Pascoli.

***

Mehanik Ilario Battisti, star 26 let, iz Ul. Pasubio št. 1, pa je bil obtožen, da se je v noči med 30. in 31. julijem 1955. leta polastil radiogramofona znamke «Metz». Radiogramofon, ki je bil vreden 60 tisoč lir, je bil last Gabrielle Comelli iz Ul. Donizetti št. 26. V omenjeni noči je bil aparat v skladišču, ki ga ima Comellijeva v Ul. Mattioli št 1. Battisti je bil še obtožen, da je v skladišče vlomil skozi okno.

Policijski agenti so proti koncu februarja lanskega leta opazili v trgovini «Silli» v Ul. Seminario ročni radiogramofon, ki je bil popolnoma podoben in je po opisu čisto odgovarjal radiogramofonu, ki je bil štiri leta prej ukraden Comellijevi. Seveda so se takoj pozanimali za zadevo. Comellijeva je lahko predložila garancijsko listo, ki jo je dobila skupno z radiogramofonom, ko je le-tega kupila. Serijska številka in vsi ostali podatki so odgovarjali. Radiogramofon je bil torej brez dvoma pravi. Gospodar trgovine je brez vsake težave povedal ime in naslov osebe, ki mu je radiogramofon prinesla v popravilo. Bil je to neki Faganel, ki je kupil sprejemnik za 28.000 lir od nekega prijatelja, s katerim je bil skupaj na delu. In tako so ugotovili, da je ta zadnja oseba obtoženi Battisti. Tudi on je trdil, da je kupil sprejemnik od nekega Gigija za 15.000 lir. Kupčijo da sta sklenila v nekem baru, Gigija pa da ne pozna. Policija je seveda skušala najti tega Gigija, toda iskanje je bilo brezuspešno. Poleg tega pa Battistiju ni čisto verjela in zato je fant prišel na zatožno klop. Sodišče je pri svoji razsodbi upoštevalo dejstvo, da so tudi drugi imeli dostop v skladišče, kjer je bil radio, in zato so Battistija oprostili zaradi pomanjkanja dokazov. Branil ga je dr. Pascoli.

Spet nesreča dijaka

Skočil je s kolesa pred motocikel

Zdraviti se bo moral 60 dni

Ni se še pomirilo vznemirjenje, ki ga je povzročila smrtna nesreča srednješolskega dijaka s Svetogorske ceste 99 (kazermete), že se je včeraj po zaključku šolskega pouka pripetila druga nesreča, v kateri je bil spet udeležen neki mladenič iz tega naselja.

Ob 12.30 sta se na ženskem kolesu peljala po Ul. Italico Brass 13-letni Alessio Giulio in 12-letni Dario Marangotto iz «kazermet». Med vožnjo je Marangotto, ki je sedel na blatniku, opazil na tleh pokrivalo vespinega sedeža. Skočil je z vozila, da bi ga pobral. Vtem se je v isti smeri pripeljala na motociklu znamke «NSU» 17-letna Giuseppina Belan iz Brola in ga povozila. Pri tem sta oba zletela na tla. Dijak si je zlomil piščal in dobil močan šok. Z zasebnim avtomobilom so ga odpeljali v civilno bolnišnico, kjer se bo moral zdraviti 60 dni. Belanova se je potolkla po raznih delih telesa in je potrebovala zdravniško pomoč. Ozdravela po v treh dneh.

MATEVŽ HACE — 67.

KOMISARJEVI ZAPISKI

Druga knjiga

Ukaz je ukaz

Z Efenkom sva lezla skozi visoke zamete in bridko klela vse po vrsti. Pirc nama je pa krajšal čas s pripovedovanjem, kako ženske po Savinjskem hrepenijo po močnih objemih spočitih kurirjev in terencev. «Kar čakajo, da bomo spet osvobodili Savinjsko.»

Do štaba cone je Pirc sklical in premenjal pet vodičev.

19. februarja. V štab cone sva prišla pozno ponoči. Stante in Benčič sta nama sporočila, da bomo šli z vsemi enotami čez Savo in da bomo pustili na Štajerskem in Koroškem le majhne odseke in odrede. Razmere so postale za enote na področju Četrte operativne cone nevzdržne. Glavni štab Slovenije je že pristal, da se glavnina Četrte cone umakne čez Savo. Potrebna je največja konspiracija. Če ne bomo mogli Save prebresti, nam bodo dali Angleži čolne. Pogovarjali smo se zelo dolgo, zdaj tiše, zdaj glasneje. Razložila sva stanje čet in brigad v Štirinajsti diviziji.

Z Efenkom sva dobro poznala razmere v Štirinajsti diviziji. Vedela sva, da bo najmanj 95 odstotkov takih, ki ne bodo želeli iti čez Savo. Ali, ker sva bila vojaka, sva razumela, da je ukaz ukaz in da ni važno, kaj misliva midva.

Stisnila sva zobe in hitro odšla nazaj v divizijo.

22. februarja. Z Efenkom sva bila pri šercerjevcih na Strmcu, kjer je bataljon po kratki borbi pregnal kolono Nemcev, Tomšičeva se je razporedila na področju Sedovnik, Trinajsta pa na področju Klinci—Crep—Resnik.

Prav počasi so prihajali člani brigadnih štabov Milenko, Janušek, Murat, Kramarič, Lado Kunc, Drago Timec, Jakič in še drugi. Ker smo bili zelo resni in molčeči, so takoj uganili, da bodo slišali važno in resno novico. Začel sem sestanek in jim na kratko opisal najino pot v štab Četrte cone in nove naloge, ki so pred nami. Ko sem omenil, da je sklep cone in glavnega štaba umik čez Savo, so se vsi člani štaba spogledali in nakremžili.

«Če smo vzdržali lanski februar, bi vzdržali tudi še do konca vojne tu,» je siknil skozi zobe Kneževič.

Apatično smo obsedeli na klopeh.

«V brigadah bo upadel borbeni duh,» je zamrmral Murat. Drugi so mu prikimali. «Ali se ne da drugače?» so izpraševali nekateri.

«Tako so sklenili in konec,» je brezčutno rekel Efenko.

Tisti sestanek v štabu brigad je bil najtežji v mojem življenju, predvsem ker tudi sam nisem bil prepričan v pravilnost sklepa. Težko je opravljati nalogo, za katero nisi prepričan, da je pravilna. Toda ukaz je ukaz. Članom štaba smo tudi povedali, da se bosta štab cone in divizije združila in da bosta skupaj vodila in organizirala prehod večjega dela oddelkov Četrte operativne cone čez Savo. Člani štabov brigad so bili pobiti.

24. februarja. Efenko je zbolel. Komaj je jahal konja. Zdravnik mu je rekel, da bi moral kje počivati. V obraz je bil rumen. Ves se je tresel, kakor da bi imel mrzlico. Mendoš Peter-Iztok mi je postal dober pomočnik. Došenović je bil kar naprej pokonci in je zalegel za dva načelnika. Štabi brigad so mu zelo zaupali in kar je važno, moštvo je štedil. Najraje je bil pri šercerjevcih. V letu 1944 jih je tako vzgojil, da so bili sposobni več dni zaporedoma vzdržati pozicijske borbe.

Noč je bila izredno mrzla. Pri soteski za Letušem smo bredli Savinjo in plezali v strmine Dobrovlja. Borci so bili izčrpani, posebno ženske. Brez posebnih težav smo prebredli Savinjo, čeprav so iz bližnjega Mozirja kar naprej švigale rakete. Mnogi borci so kleli Menino.

26. februarja. Na čemšeniško področje smo prišli zvečer. Murat s Tomšičevo je bil blizu Vranskega. V bližini je bila Trinajsta. Nastanili smo se v hiši trgovca Škoka. Njegova žena je bila doma iz Cerknice. Videli smo, da bo dobro skrbela za naše onemogle. Ker sem raztrgal škornje, sem naročil domačemu čevljarju, naj mi naredi nove. Starec se je nekaj obotavljal, toda ko mu je dal divizijski intendant toliko mark, da bi si lahko kupil teleta, so bili škornji narejeni do dveh čez polnoč. Ko smo odhajali iz vasi, jih je Pirc prinesel in se šalil: «Marka vse naredi.»

27. februarja. Zgodaj zjutraj smo bili na robovih Kolovrata. Nemci so se zbirali iz Zagorja, Trbovelj in Vranskega. Komandant Tomšičeve brigade je dobil nalogo, naj zasede grebene Kolovrata, še preden jih zasedejo Nemci.

«Pošlji dve četi,» poveljuje Efenko in mu pokaže, kako naj razporedi brigado. Murat je stal na križišču ceste in poslušal povelje. Bil je v novi obleki in v močnih rjavih škornjih. Videti je bil miren in zbran. Efenko pa je bil še bolehen in nekoliko razburjen.

«Ti,» je zaklical Efenko, «ti Murat, tebi ni treba iti na vrh grebena. Naj ga zasede komandant bataljona.» Murat pa že ni več slišal. Z dvema četama je zdrvel po strmini. Uro pozneje smo zvedeli, da je padel skupaj s svojimi borci. Vsem v štabu divizije je bilo zelo težko.

Borba je trajala ves dan. Proti večeru smo nameravali prebresti Savo, pa ni in ni šlo. Šli smo mimo nekaterih zased, cest in gorskih grebenov, toda Save smo se bali. Angleži so nam spustili gumaste čolne. Primožič Franc, Mendoš Peter in Turnher Tonček so se zelo trudili, da bi naredili iz čolnov most čez Savo, pa ni šlo. Ko je bil Primožič Franc sredi Save, se je utrgala vrv in Primožiča je metalo sem in tja kot bilko v hudourniku. Krčevito se je držal vrvi in nečloveško kričal na pomaganje. Dva tisoč borcev je gledalo na bregu Save ta strahoviti prizor. Vsi so otrpnili. Stal sem ob Savi in zarjul: «Rešimo ga, kaj zijate!» Skočil sem oblečen v vodo. Za menoj se je pognal Turnherjev Tonček. Zgrabila sva vrv in jo potegnila na suho. Primožiča Franca bi kmalu zapustile moči. Tisti večer sem spoznal, da je prenekateri hrabri borec, ki je bil že v mnogih borbah, trepetal ob pogledu na deročo Savo. Proti jutru smo se vrnili od Save. Prehod je bil nemogoč. Zdi se mi, da je borcem tudi manjkalo volje.

Mičo je hitro razporedil Šercerjevo brigado, ker so se bližali Nemci. Brigada je zasedla vse robove in gore pri Zagorju, da se je na Čemšenik lahko prevrgla cela skupina Četrte operativne cone.

1. marca. Komisar Janušek je pripovedoval, kako se je Tomšičeva zaman prebijala čez Savo:

«Bili smo na tej strani, Nemci pa so zasedli desni breg. Noč je bila jasna, svetla in mirna. Pripravljali smo se za prehod. Štirje borci so se prostovoljno javili, da bodo Savo prebredli prvi. Na sredi jih je zgrabil močan vrtinec. Dva sta izginila v vrnila, dva sta pa utonila. Strašno sta vpila. Šest sto naših borcev je poslušalo njuno vpitje, slišali pa so ga tudi Nemci in v zasedi. Naše borce je klicanje zelo pretreslo. Vrnili smo se. Borci so kar naprej govorili o nočnem dogodku na Savi.»

Vprašal sem Notranjce, kako je nanje vplivala Sava. «Kaj bo to,» je rekel komandir Jože Telič, doma iz Jezera pri Cerknici. «Sam sem ure in ure plaval v Cerkniškem jezeru. Pa rečemo drugi, ki so večkrat preplavali obširne in dolge potoke v naši dolini, so rekli, da Sava ni nič posebnega.»

Seveda, drugače pa je bilo s fanti z gora, ki rek niso bili vajeni.

Med ropotanjem mitraljezov in treskanjem granat smo razdelili brigade na področja Limbarska gora, Kum, Dobrovlja in Tuhinjska dolina.

Kakor so domnevali štabi brigad, je začela zavest borcev upadati. Vodstvo je postajalo brezčutno. Borci so se zadirali drug na drugega. Konspiracije ni bilo več. Vsi borci so vedeli, da hočemo čez Savo. Posamezni štabi so poročali, da je že begnilo po osem, deset ali petnajst borcev. Vse to nas je skrbelo. Slišati je bilo tudi mrmranje: «Kaj hudiča bomo počeli na Kranjskem. Saj je tam dosti partizanov brez nas. Kaj bo na Štajerskem in Koroškem, če nas ne bo! Nemci bodo vse pobili.» Komisarji in komandanti so hodili k meni in me nagovarjali: «Ti Hace, prepričaj one gori, da ne smemo iti čez Savo, da nimamo tam kaj početi. Raje se vsak dan tolčemo in prebijamo po Štajerskem.» Prepričeval sem jih o naši dolžnosti, a nekateri so opazili, da mi besede izhajajo iz srca. Čim bolj smo se oddaljevali od Save, tem bolj sem se je vračala v brigade morala. Imeli smo zelo pogosto sestanke v posameznih brigadah. Tudi naši propagandisti, ki jih je vodil Perovšek Janez-Pelko, so postali čemerni.

(Nadaljevanje sledi)

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

Peto kolo italijanskega prvenstva A lige

Fiorentina - Juventus v ospredju zanimanja

Prognoza nasprotna gostujočim enajstoricam

Kolesje nogometnega prvenstva se vrti brez prestanka in iz nedelje do nedelje tudi hitreje. Klubi ne poznajo odmora, ker jih borba za točke sili k intenzivnejšemu delu za skrbno pripravo moštva. Vsa srečanja so važna in odločilnega pomena, posebno za tiste klube, ki imajo za cilj osvojitev naslova državnega prvaka. In teh ni malo. Prav zaradi tega je vsaka točka zlata vredna, vsak spodrsljaj pa jim je lahko usoden.

Prav gotovo je najvažnejša in tudi najbolj pričakovana tekma 5. kola A lige dvoboj med Fiorentino in Juventus. Za florentinsko moštvo je ta tekma izrednega pomena: morajo jo zmagati, če noče zdrkniti v lestvici. Nasprotno pa se Juventus lahko privošči tudi... poraz. Sicer turinsko moštvo nima niti najmanjšega namena, da bi se odpovedalo točkam, a če bi do tega prišlo, škoda ne bi bila posebno velika.

Ne smemo misliti, da ostale tekme niso zanimive. Predvsem nestrpno čakajo nastop Interja v Rimu, kjer bo v gosteh Lazia. Rimsko moštvo sicer verjetno ni na višini nedeljskega nasprotnika, toda možnost presenečenja ni mogoče že vnaprej izključiti. Po dosedanjih uspehih Interja sodeč je ta možnost minimalna, še posebno ker ima njihov španski trener Herrera resen namen priti še letos do značke državnega prvaka.

Za ostale tekme se lahko reče, da na splošno prognoze govorijo v prid enajstoric, ki bodo igrale na domačem igrišču. Bologna bo sprejela v goste Catanio, zaradi česar bi zmaga ne smela biti v dvomu. Isto bi se lahko reklo o Lanerossi iz Vicenze in Padovi, ki se bosta spoprijeli verjetno, kar posebno velja za slednje, za dosego vsaj neodločenega rezultata. Morda bo imela Udinese tokrat edinstveno priliko, da se vrne domov iz gostovanja v Leccu z uspehom.

Govoriti o tekmi Milan-Atalanta skoraj nima smisla, ker je razlika v razredu med enajstoricama precejšnja. Bolj zanimiva in verjetno tudi najbolj razburljiva tekma bo v Neaplju, kjer bo gostovala Roma s svojim odličnim Manfredinijem. Rimsko moštvo bo moralo vseeno precej paziti, ker je morala Neapeljčanov zaradi nedeljske zmage v Bologni na višku. Če ne bo kakih presenetljivih zavrtljajev predvidevajo, da bo morala tudi Spal tokrat položiti orožje na lastnem igrišču. V gosteh bo nevarna enajstorica Sampdorie ki kot kaže resno namerava poseči v borbo če že ne za prva mesta, pa vsaj za častna. Končno je še na sporedu dvoboj med Torinom in Barijem. Moštvo južnjakov je preteklo nedeljo pokazalo, da ima dober in učinkovit napad. Vprašanje pa je, če se bo ta izkazal tudi v nedeljo na tujem igrišču. Virgili, ki je lani igral pri Torinu in je sedaj član Barija, je že obljubil, da se bo maščeval nad bivšo enajstorico.

Totocalcio št. 5

Bologna-Catania	1
Fiorentina-Juventus	1 X 2
Lanerossi-Padova	X 1
Lazio-Inter	2 X
Lecco-Udinese	1 X 2
Milan-Atalanta	1
Napoli-Roma	1 2
Spal-Sampdoria	1 2
Torino-Bari	1
Brescia-Pro Patria	1
Messina-Como	1
Cremonese-Bolzano	1
Pesaro-Siena	1
Sambenedett.-Catanzaro	1 X
Perugia-Cesena	X

TOTIP št. 43

1.	prvi	1
	drugi	1 X 2
2.	prvi	1
	drugi	2 X 2
3.	prvi	1
	drugi	1 X 1
4.	prvi	1
	drugi	1 2 X
5.	prvi	1
	drugi	2
6.	prvi	2
	drugi	1

Tretja etapa dirke po Apuliji in Lucaniji

Cervelliniju zmaga Taccone novi leader

Včerajšnji zmagovalec Meco na drugem mestu splošne lestvice

BARI, 21. — Kolesarji iz Benečije, Toskane in Lombardije so danes sprožili v tretji etapi amaterske kolesarske cirke po Apuliji in Lucaniji dosedaj največjo ofenzivo z namenom, da se rešijo napadov in izločijo tekmovalce iz Abruzov, ki so včeraj zmagali.

Toda včerajšnji zmagovalci niso popustili in so celo ponovno prišli do etapne zmage s Sandrom Cervellinijem, medtem ko je Vito Taccone oblekel belo-rdečo majico prvega v splošni lestvici, s čimer je izpodrinil Meca.

Tretja etapa se je začela v Potenzi, odkoder je startalo 77 kolesarjev. Spočetka je bila precej monotona, toda ob prvih vzpetinah Talina, je Vito Taccone potegnil in odšel sam do vrha, kjer je bil cij gorske nagrade. S tem je Taccone prišel tudi do 1' odbitka, kar je zadostovalo, da je izpodrinil Meca iz prvega mesta v lestvici. Ostali kolesarji so privozili približno celo minuto kasneje. Zadovoljen z uspehom Taccone ni hotel napeti vseh sil, temveč je počakal zasledovalce, s katerimi je nadaljeval ostali del proge.

Pri Materi je Lovo, ki teče za barve Benečije, začel beg toda z njim je šlo še nekaj njegovih tovarišev, ki ga nikakor niso hoteli pustiti samega. Ta beg je bil odločilni in je beguncem prinesel pri Altamuri več kot minuto prednosti.

Skupina je tako kompaktno privozila do Barija, kjer je Lovo hotel presenetiti ostale tekmovalce in je zbežal. Čeprav si je nabral več desetin metrov naskoka, ga je Cervellini dohitel in je celo zmagal na cilju. Ostalih pet kolesarjev je privozilo na cilj 27" kasneje, medtem ko je glavna skupina prišla v Bari z 3'01" zamude.

Vrstni red na cilju je sledeč:

1. CERVELLINI SANDRO (Abruzzo - Molise) 4 ure 56'15" povprečna hitrost 38,217 km na uro (odbitek 1'30") čas za lestvico 4.54'45";
2. Lovo (Benečija) (odbitek 30");
3. Storai (Toskana) z zaostankom 27";
4. Pizzini (Benečija), 5. Ceola (Benečija), 6. Marzari (Lombardija), 7. Quattrini (Marche), 8. Brugolo (Nuova Faro Milan) 3'01", 9. Meco (VC Pescara), 10. Muscolino (Lambardija), 11. Ciapparelli (Nuova Faro Milan), 12. Comodi (Umbrija), 13. Milesi (Piemont), 14. Franchi (Abruzzo - Molise), 15. Taccone (Abruzzo-Molise), 16. Benetti (VC Strucchi Reggio Emilija), 17. Marchi (SC Chatillon Coin Mestre), 18. Adorni (Lazio), 19. Manzari M. (Apulija), 20. Angella (Pietrasanta Rim), 21. Alzani (Lazio), 22. Sensi (Toskana), 23. Barrera (Piemont), 24. Cisari (Cavariese), 25. Longo (Sicilija) 4'45" itd.

SPLOSNA LESTVICA:

1. TACCONE 12.42'13";
2. Meco z zaostankom 30";
3. Adorni 1'38";
4. Vendemmiati 3'45", 5. Cervellini 5'11", 6. Storai 5'31", 7. Benetti 6'35", 8. Marzari 7'26", 9. Muscolino 7'46", 10. Quattrini 7'53", 11. Lovo, 12. Brugolo, 13. Marchi, 14. Baroncelli, 15. Milesi, 16. Franchi, 17. Alzani, 18. Cisari, 19. Ceola, 20. Pizzini, 21. Magnoni, 22. Longo, 23. Sensi, 24. Augella, 25. Comodi.

ZA TEKMO S PALERMOM

Že določena postava

Tako Triestina kot tudi njen nedeljski nasprotnik Palermo, ki je že ves teden v Tržiču, sta končala s pripravami za tekmo, ki bo na stadionu pri Sv. Soboti. Palermitanci so včeraj trenirali poldrugo uro, vendar samo z razgibalnimi vajami. Podobno so storili tržaški igralci.

Trener Trevisan je že sestavil postavo, ki bo nastopila proti sicilijanskemu moštvu. Ta bo zelo verjetno sledeča: Luison; Frigeri, Brach; Lani, Marangon, Degrassi; Demenja, Rebizzi, Secchi, Sadar in Fortunato. Za rezervo je trener določil Trevisana.

NOGOMET

BEOGRAD, 21. — Zastopniki Beograda in Leipziga so se sporazumeli, da bodo tretjo tekmo za pokal velesejemskih mest odigrali 9. novembra v Budimpešti. To pa pod pogojem, da madžarska nogometna zveza sprejme organizacijo tekme. Če se tekma iz kakršnih koli razlogov ne bi mogla igrati v Budimpešti, pa pride v poštev Dunaj.

DVIGANJE UTEŽI

Svetovni rekord Minajeva (SZ)

RIGA, 21. — Sovjetski dvigalec uteži peresne kategorije Genji Minajev je danes izboljšal za 500 gr lastni svetovni rekord v nategu. Prejšnji rekord (120 kg) je Minajev dosegel 6. marca letos.

III. slovenski športni dan

Od petka 28. tega meseca do naslednjega petka bo slovenski športni dan, katerega spored bo naslednji:

Petek, 28. oktobra ob 20.30 — **ODBOJKA** — izločilna tekmovanja za ženske in moške.

Nedelja, 30. oktobra ob 9. uri — **SAH;**

ob 9 **med dvema ognjema** — mladinci pod 14. letom;

ob 10 — **namizni tenis** — izločilna srečanja za člane in članice ter mladince pod 17. letom;

ob 11 — **avtomoto slalom** — (gimkana).

Torek, 1. novembra ob 20.30 — **ODBOJKA** — finalna srečanja.

Petek, 4. novembra ob 8.30 — **LAHKA ATLETIKA** — tekmovanje članov in članic. Mladinci pod 16. letom bodo tekmovali v troboju (met krogle, skok v višino, tek na 60 metrov).

Urnik tekmovanja:

ob 8.30 tek na 80 in na 60 m, skok v višino,

ob 10 tek čez drn in strn (moški),

ob 10.30 skok v daljino (moški), met krogle,

ob 11.30 met diska.

Ob 15. uri **STRELJANJE.**

Vpisovanje do vključno 28 t. m. v Tržaški knjigarni v Ul. sv. Frančiška. Vpisnina: za člane in članice 50 lir za nastop v eni disciplini, 100 lir za več disciplin; mladinci 30 lir.

Nagrade: zmagovalci in drugoplasirani bodo dobili diplome, društvo z največjim številom tekmovalcev pa pokal, ki ga bo darovala Slovenska prosvetna zveza.

Šahovska olimpiada v Leipzigu

Jugoslavija vodi v svoji skupini

V drugi skupini je Argentina dohitela Sovjetsko zvezo, v zadnji pa ZDA Španijo

LEIPZIG, 21. — Rezultati današnjega IV. kola

I. SKUPINA

Bolgarija - Vzh. Nemčija 2:2
Finska - Norveška 3:1
Jugoslavija - Malta 4:0
Indonezija - Francija 1,5:2,5
Izrael - Albanija 3:1.

II. SKUPINA

Poljska - Holandska 2,5:1,5
Avstrija - Indija 3,5:0,5
Argentina-Portugalska 3,5:0,5
Sovjetska zveza-Filipini 3,5:0,5
Italija - Monako 3,5:0,5

III. SKUPINA

Češkoslovaška-Madžarska 2:2
Anglija - Danska 3,5:0,5
Islandija - Bolivija 3:1
Švedska - Tunis 4:0
Mongolija - Grčija 3,5:0,5

IV. SKUPINA

Španija - Belgija 2:2
ZDA - Švedska 4:0
Zahodna Nemčija - Kuba 3:1
Tibet - Libanon 4:0
Romunija - Ekvador 4:0

Stanje:

I. SKUPINA — Jugoslavija 13 točk, Vzhodna Nemčija 12, Norveška 12 itd.

II. SKUP. — Sovjetska zveza in Argentina 14, Avstrija 11, Poljska 8, Italija in Portugalska 7,5.

III. SKUP. — Češkoslovaška 12,5, Anglija in Madžarska 10, Mongolija in Švedska 9,5 itd.

IV. SKUP. — ZDA in Španija 12,5, Zahodna Nemčija 11, Belgija in Čile 10,5 itd.